

MUS-rapportage 2021

Meetnet Urbane Soorten Den Haag en omstreken

Samensteller: Tom Loorij, coördinator Sovon voor de Haagse regio

Vormgeving: Germaine Pasmans

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
------------------	---

Paragrafen

1. Respons en tellers	4
2. Resultaten algemeen	5
3. Resultaten per telronde	8
4. Resultaten per postcodegebied	10
5. Resultaten per soortgroep	14
6. Indexen	23

Tabellen

1. Respons deelname MUS-project	4
2a. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort (per postcodegebied)	6
2b. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort (in percentage postcodegebieden)	7
3. Totaal aantal waargenomen exemplaren per telronde 2021	9
4a. Aantal soorten en exemplaren Den Haag per postcodegebied	11
4b. Aantal soorten en exemplaren rand(deel)gemeenten per postcodegebied	12
4c. Aantal vogels en meest getelde soort per postcodegebied, 2021	12
5a. Percentage soortgroepen Den Haag per postcodegebied, 2021	15
5b. Percentage soortgroepen rand(deel)gemeenten per postcodegebied, 2021	16
5c. Percentage soortgroepen totaal	19
6. Indexen van soortgroepen en soorten	25

Bijlagen

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 <i>(Den Haag Centrum en Segbroek)</i>	26
Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 <i>(Den Haag Escamp en Leidschenveen/Ypenburg)</i>	27
Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 <i>(Den Haag Haagse Hout, Laak en Scheveningen)</i>	28
Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 <i>(Den Haag Loosduinen, Leidschendam en Voorburg)</i>	29
Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 <i>(Wassenaar en Rijswijk)</i>	30

Voorwoord

Voor het eerst schrijf ik een voorwoord in mijn jaarlijkse MUS-rapport.

Twaalf jaar lang heb ik iedere keer met veel plezier en inzet een rapport over de MUS-gegevens in de Haagse regio samengesteld. Dit rapport over 2021 is voor mij het hoogtepunt geweest omdat van een record aantal van maar liefst 76 van de 82 postcodegebieden de gegevens zijn verzameld door 68 verschillende enthousiaste tellers.

Het is ook mijn laatste rapport. Ze zeggen altijd “op een hoogtepunt moet je stoppen” en dat doe ik dus ook. Het kostte ook ieder jaar steeds meer tijd en energie omdat van steeds meer gebieden de gegevens moesten worden verwerkt. Ik ga nu die tijd en energie aan andere dingen besteden. Daar komt bij dat het ook steeds moeilijker wordt om tellers te vinden voor het MUS-project.

Ik ben niet verloren voor MUS. Ik zal de huidige tellers blijven inspireren en behulpzaam zijn en in de februari-Wulpen regelmatig een oproep plaatsen voor nieuwe tellers.

Voor het Inventarisatierapport van de HVB zal ik ook ieder jaar een korte samenvatting maken van de belangrijkste uitkomsten van het MUS-project, voorzien van een enkele tabel.

Ter gelegenheid van mijn ‘afscheid’ heb ik ook een heel bijzondere keuze gemaakt voor mijn zo langzamerhand traditionele afbeeldingen van vogels op postzegels om het rapport te illustreren.

In 2021 hebben de eilanden van Caribisch Nederland, Bonaire, Saba en St. Eustatius, elk een vel van 24 vogelpostzegels uitgegeven met afbeeldingen uit Nozeman en Sepp “Nederlandsche Vogelen” verschenen in 1770-1829. Het was het eerste vogelboek waarin de vogels werden beschreven die in Nederland voorkomen met tekeningen van vader en zoon Sepp.

Op de zegels is wel een belangrijke concessie gedaan wat betreft de vermelding van de wetenschappelijke naam. Deze zijn allemaal zoals heden ten dage gangbaar en gebruikelijk. Veel wijken af van de oorspronkelijke naam zoals die destijds werd gebezigd.

Enkele voorbeelden: aalscholver – *Pelecanus carbo*, gierzwaluw - *Hirundo apus* en wilde eend – *Anas boschas*. Ook de Nederlandse namen wijken in de oude spelling van destijds meestal sterk af van de huidige: ekster – aekster, kauw – kaeuw, meerkoet – meyrkoet. De houtduif werd toen bosch- of ringduif genoemd, de torenvalk, behalve toorenvalk ook steenschmetzer en windwanner en de slechtvalk heette wander- of edelvalk. In de regel trachtte ik altijd een postzegel van een soort te zoeken die in de desbetreffende paragraaf werd beschreven. De Canadese gans, nijlgans en halsbandparkiet waren rond 1800 echter niet bekend als Nederlandse soort, daarvoor moest ik vervangende soorten zoeken. Helaas zijn op de 72 zegels ook geen meeuwensoorten afgebeeld; voor de paragraaf over meeuwen heb ik een andere visetende soort genomen, de aalscholver.

De rapporten vanaf 2010 zijn allemaal opgenomen op de website van de Haagse Vogelbescherming www.haagsevogels.nl. Tot en met 2017 werden ze ook integraal opgenomen in het Inventarisatierapport van de vereniging met uitzondering van 2014 toen een door Paul Daeleman en Sovon gesubsidieerd afzonderlijk rapport verscheen. Vanaf 2018 werd het een afzonderlijk rapport en verscheen een samenvatting in het Inventarisatierapport.

Speciaal wil ik dank zeggen aan de vormgevers van het rapport. In 2014 was dat Aletta de Ruiter, in 2015 Arno van Kuijvenhoven (werkzaam bij Foeke Zeilstra) en vanaf 2016 de onvolprezen Germaine Pasmans. Vooral de laatste heeft een stevig stempel gedrukt op het uiterlijk van het rapport. Voor de zes jaar die zij dat heeft gedaan, ben ik haar in het bijzonder heel dankbaar.

En natuurlijk alle MUS-tellers, zowel de HVB-leden als enkele niet-leden. In die 12 jaar hebben maar liefst 118 verschillende tellers ten minste gedurende één jaar aan MUS in de Haagse regio meegewerkt. En 10 hiervan deden alle 12 jaren mee, waarvan één teller zelfs voor 2 gebieden. Zonder hun inspanning zou het MUS-project in de Haagse regio nooit hebben kunnen uitgroeien tot wat het nu is, namelijk een bijdrage van ca. 10% aan alle MUS-plots in geheel Nederland. Heel hartelijk dank aan iedereen en ik hoop dat de meesten van hen nog lang aan MUS verbonden zullen blijven.

Tom Loorij

MUS-project 2021

Sovon startte i.s.m. Vogelbescherming Nederland in 2007 het MUS-project (Meetnet Urbane Soorten). Het doel is om meer inzicht te krijgen in de ontwikkelingen in de aantallen stadsvogels. Deze tellingen gaan per postcodegebied. Elk gebied wordt in een jaar drie keer geteld. In 2010 werd ook in de Haagse regio een begin gemaakt om zoveel mogelijk leden van de Haagse Vogelbescherming (HVB) enthousiast te maken om voor dit project te gaan tellen. Het aantal getelde postcodegebieden groeide in de loop der jaren van tien in 2010 tot een absoluut record van 76 in 2021. Dat is maar liefst ca. 93% van alle beschikbare gebieden in de regio (82). Een geweldig succes dus.

In dit rapport worden de resultaten van het MUS-project in 2021 gepresenteerd en waar mogelijk vergeleken met die uit de eerdere jaren en met de landelijke uitkomsten van MUS.

1. Respons en tellers (tabel 1)

Evenals in 2020 hadden de MUS-tellingen in de Haagse regio nauwelijks te lijden onder de coronapandemie. Het enige belangrijke feit was dat een teller die twee gebieden voor zijn rekening zou nemen door corona gerelateerde oorzaken deze tellingen niet kon uitvoeren.

Met de algemene richtlijnen en de aanvullende richtlijnen van Sovon was het tellen dan ook goed te doen.

In 2021 werd ondanks corona zelfs een record aantal postcodegebieden geteld, 76 van de in totaal 82 beschikbare (93%); dat was maar liefst 8 meer dan in 2020 dat al een recordjaar was.

Het was het netto resultaat van 10 nieuw getelde gebieden ten opzichte van 2020 en twee die in 2021 niet en in 2020 wel geteld werden. Verheugend was dat hierbij drie gebieden waren die nog nooit geteld of ooit in het verre verleden eens een keer geteld zijn.

We konden 8 nieuwe tellers begroeten, waarvan er 2 maar meteen twee postcodegebieden voor hun rekening namen. Het aantal tellers met 2 gebieden was trouwens nog nooit zo hoog; in totaal 12 tellers, eerlijk verdeeld 6 mannen en 6 vrouwen.

Er waren dus in 2021 64 verschillende tellers voor MUS actief. Hiervan zijn er 41 man (64%) en 23 vrouw (36%). De vrouwelijke inbreng is daarmee sterk gegroeid, omdat deze in 2020 slechts 28% bedroeg.

Van deze 64 tellers zijn er 7 geen lid van de Haagse Vogelbescherming (HVB). Dat zijn voor een deel tellers die zich destijds al hadden aangemeld bij Sovon voordat de HVB zich actief voor MUS ging inzetten.

Door de toename van het aantal tellers werden vrijwel alle stadsdelen en ook de randgemeenten integraal geteld. Alleen in Escamp bleven drie postcodegebieden vacant, in Laak twee en in Leidschenveen/Ypenburg één.

De meeste tellers hadden veel (44%) of een gemiddelde ervaring (45%). Slechts 7 tellers hadden weinig ervaring, merendeels tellers die voor het eerst met MUS begonnen. Wel blijkt een groot verschil in ervaring tussen mannelijke en vrouwelijke tellers. Liefst 54% van de mannen gaf aan over veel ervaring te beschikken, tegenover slechts 26% van het aantal vrouwen. Van de 7 tellers met weinig ervaring waren 2 man en 5 vrouw.

Tabel 1. Respons deelname MUS-project

	Aantal postcodegebieden								% deelname						
	totaal	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Den Haag	59	53	45	44	38	40	44	37	90	76	75	64	68	76	65
Centrum	11	11	8	9	8	8	9	8	100	73	82	73	73	82	73
Escamp	13	10	10	8	8	7	8	7	77	77	62	62	54	62	54
Haagse Hout	7	7	6	7	5	7	6	7	100	86	100	71	100	86	100
Laak	5	3	2	1	0	1	2	1	60	40	20	0	20	40	20
Leidschenveen-Ypenburg	7	6	4	5	5	4	4	4	86	57	71	71	57	57	57
Loosduinen	5	5	5	3	4	3	5	4	100	100	60	80	60	100	80
Scheveningen	6	6	5	6	3	5	5	4	100	83	100	50	83	83	67
Segbroek	5	5	5	5	5	5	5	2	100	100	100	100	100	100	40
Wassenaar	5	5	5	5	3	4	4	3	100	100	100	60	80	80	60
Leidschendam	5	5	5	5	5	5	5	5	100	100	100	100	100	100	100
Voorburg	5	5	5	5	5	5	4	5	100	100	100	100	100	80	100
Rijswijk	8	8	8	8	7	5	6	5	100	100	100	88	63	75	63
Haagse regio totaal	82	76	68	67	58	59	63	55	93	83	82	72	73	78	68

Een toenemend probleem voor de kwaliteit van de tellingen dreigt de vergrijzing van het telcorps te worden. Met de leeftijd neemt vaak het gehoor van met name hoge tonen af. In 2021 waren er al 12 tellers die zeiden hiermee te kampen te hebben. Regelmatig stoppen tellers met het MUS-project dan ook omdat ze die hoge tonen niet meer kunnen horen en daarom bepaalde zangvogels beginnen te missen.

In 35 van de 76 gebieden (46%) werd op het maximale aantal van 12 telpunten geteld. Op 79% van de routes bedroeg het aantal telpunten minimaal 10, op 16 routes werden 8 of 9 telpunten aangehouden.

2. Resultaten algemeen (tabel 2a en 2b)

In totaal werden er in 2021 ca. 26.540 vogels geteld met een gemiddelde van 349 per postcodegebied tegen 338 in 2020. Deze grote stijging wordt voor een belangrijk deel verklaard door een extreem grote groep van 450 kauwen die in een van de nieuwe postcodegebieden werd waargenomen.

In 2021 werden er 92 verschillende soorten geturfd, een normaal aantal na het hoge aantal van 100 in 2020. Voor het eerst werden er geen voor het Haagse MUS-project nieuwe soorten gezien. Wel werd er een spotvogel en een grote lijster geregistreerd, soorten die sinds respectievelijk 2013 en 2012 niet meer zijn opgegeven. Beide werden gezien door tellers met veel ervaring. De kuifmees die in 2020 voor het eerst werd gezien, ging in 2021 op herhaling op exact hetzelfde telpunt als in 2020, kennelijk een blijvertje dus.

De kauw is nog steeds de meest dominante soort met 40,8 exemplaren per postcodegebied. De gierzwaluw nam in 2021 weer verder toe in aantal en heeft bijna zijn oude niveau van vroeger bereikt na de dip in 2019. Toch zakke hij van plaats twee naar plaats drie omdat de kleine mantelmeeuw een nog grotere stijging vertoonde en hem voorbij ging. Opvallend is dat ook de zilvermeeuw in aantal toenam na een constante daling sinds 2016. Dat wordt voor een deel verklaard door een groep van 125 in stadsdeel Escamp. Van de exoten valt op dat de nijlgans voor het derde jaar op rij een daling vertoonde. Voor het eerst werden hybriden van brandgans x Canadese gans opgegeven. De huismus vertoonde zelfs voor het vierde jaar op rij een achteruitgang en beleefde zijn absolute dieptepunt sinds 2010.

De houtduif nam daarentegen voor het vierde jaar in aantal toe. Van de vink die jarenlang tussen de 3 en 4 exemplaren per postcodegebied had, werden er evenals in 2020 5,1 per gebied geturfd.

Van de landelijke top tien kwamen 5 soorten niet in de Haagse top tien voor, te weten de huismus (landelijk op plaats 4) en spreeuw, ekster, zwarte kraai en

fazant

pimpelmees (landelijk op plaats 7 t/m 10). Zij worden vervangen door de kleine mantelmeeuw (in Den Haag op 2, landelijk 12), halsbandparkiet (op 5, landelijk 25), zilvermeeuw (op 6, landelijk 20), stadsduif (op 7, landelijk 18) en Canadese gans (op 10, landelijk 28). Huismus, spreeuw, ekster, zwarte kraai en pimpelmees uit de landelijke top tien zien we in de Haagse regio terug op respectievelijk plaats 21, 22, 12, 11 en 15.

In 2020 werden kauw, houtduif, koolmees en ekster in alle postcodegebieden gezien, de merel werd in slechts één gebied gemist.

Van de 92 soorten werden er 29 (ca. 32%) in meer dan de helft van het aantal gebieden gezien. Pikant detail: hieronder wel de heggenmus (in ca. 74% van de gebieden, maar niet de huismus (in ca. 48%).

De meeste soorten komen jaarlijks grofweg in hetzelfde percentage gebieden voor. Een van de uitzonderingen is de krakeend die in 2016 nog maar in 19% van de gebieden werd gezien en in 2021 in ca. 33%. Het percentage postcodegebieden met spreeuwen kelderde echter van 50,0% in 2020 tot nog geen 37% in 2021.

Op 14 telronden werden van een soort 100 of meer exemplaren geteld. Koploper waren de al hierboven genoemde 450 kauwen; ook in drie andere gebieden werden van deze soort op een telronde meer dan 100 exemplaren gezien. Van stadsduif (3x), zilvermeeuw, halsbandparkiet, gierzwaluw (elk 2x) en Canadese gans (1x) werden er ook op een telronde meer dan 100 exemplaren geturfd.

De Haagse regio omvat met haar 76 getelde postcodegebieden ca. 10% van alle getelde MUS-

Tabel 2a. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort (alleen soorten waarvan in totaal meer dan 10 stuks zijn waargenomen)

		Aantal exemplaren 2021	Aantal exemplaren per postcodegebied					
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	kauw	3102	58,7	43,0	35,2	40,7	40,8	40,8
2	kleine mantelmeeuw	2005	29,8	26,5	32,4	26,7	25,7	29,1
3	gierzwaluw	1931	27,4	31,4	38,6	25,9	28,7	32,7
4	houtduif	1906	22,6	24,7	21,0	21,2	22,7	25,1
5	halsbandparkiet	1648	20,4	22,8	20,9	21,9	18,1	23,9
6	zilvermeeuw	1531	28,1	23,3	20,0	18,4	18,1	21,3
7	stadsduif	1295	31,3	24,2	21,8	21,2	20,8	24,9
8	koolmees	1224	14,9	15,6	15,7	16,1	16,1	16,1
9	merel	1221	19,2	18,9	18,6	15,4	15,4	16,3
10	Canadese gans	1003	26,8	24,2	22,6	23,3	18,8	20,1
11	zwarte kraai	953	13,8	16,0	13,2	12,5	14,2	13,1
12	ekster	685	8,3	9,3	8,9	8,9	9,6	9,0
13	nijlgans	642	8,8	11,4	11,2	12,9	10,3	9,3
14	wilde eend	635	11,5	12,4	11,3	9,5	10,2	10,6
15	pimpelmees	630	9,3	9,8	8,9	7,2	8,4	8,9
16	meerkoet	613	12,1	10,7	10,4	9,4	11,5	8,8
17	winterkoning	523	9,1	9,9	9,6	8,6	8,3	8,7
18	tijftjaf	347	6,5	6,5	5,0	5,7	6,0	5,5
19	roodborst	329	5,2	6,0	4,8	4,9	5,0	5,2
20	zwartkop	302	4,9	5,1	5,2	5,9	5,9	5,9
21	huismus	281	10,6	12,7	8,8	9,6	8,3	7,6
22	spreeuw	259	5,8	13,9	6,5	12,8	7,8	9,3
23	vink	245	3,2	3,9	4,9	4,4	5,1	5,1
24	zanglijster	240	3,7	3,9	3,8	3,9	4,3	4,6
25	waterhoen	212	4,9	3,8	3,6	3,8	4,5	4,3
26	heggenmus	201	4,1	4,3	4,6	3,9	4,0	3,6
27	scholekster	178	4,3	3,9	3,5	3,9	3,9	3,6
28	grote bonte specht	174	2,9	3,4	2,7	3,1	3,9	3,6
29	soepeend	152	6,9	7,3	5,0	3,5	3,9	4,5
30	blauwe reiger	151	2,5	2,7	3,1	2,5	2,7	3,0
31	gai	126	2,9	2,8	2,8	2,6	2,9	2,5
32	turkse tortel	115	3,9	4,1	4,4	3,7	3,4	3,7
33	groenling	110	3,6	3,9	3,7	3,0	3,2	3,1
34	fuut	109	3,3	3,5	3,7	3,8	3,0	3,1
35	boomkruiper	108	3,2	3,0	3,6	3,4	3,4	2,8
36	putter	104	3,6	3,3	3,1	3,2	3,6	3,7
37	grauwe gans	100	8,6	7,2	10,8	13,3	14,2	5,9
38	kokmeeuw	100	4,2	4,0	4,1	5,3	5,2	4,1
39	kuifeend	97	6,4	4,4	4,8	3,7	6,7	5,4
40	boerenzwaluw	83	9,1	5,4	5,9	9,3	5,6	9,2
41	krakeend	78	4,6	2,3	5,3	3,0	3,5	3,1
42	aalscholver	70	2,3	2,7	3,3	2,2	2,9	2,3
43	knobbelzwaan	63	3,9	4,1	3,2	3,8	3,3	3,3
44	brandgans	58	3,1	2,8	5,3	-	-	14,4
45	staartmees	50	3,8	3,6	3,8	4,6	3,8	3,1
46	huiszwaluw	50	5	2,8	4,0	4,4	5,8	12,4
47	soepgans	48	3,9	5,7	7,2	6,8	7,4	7,9
48	holenduif	44	2,0	1,8	2,0	1,9	2,2	2,4
49	boomklever	43	1,9	2,2	1,9	2,3	3,2	3,1
50	kleine karekiet	35	2,0	2,0	1,1	1,9	2,0	2,0
51	groene specht	34	1,8	1,3	1,3	1,6	1,8	1,6
52	fitis	31	3,4	2,2	2,1	2,4	2,5	1,9
53	visdief	22	2,7	3,6	1,8	3,1	2,0	2,8
54	ooievaar	21	4,6	3,0	2,1	1,3	2,9	1,6
55	tuinfluiter	19	1,4	1,2	1,8	2,1	2,1	1,9
56	buizerd	16	1,6	1,5	1,4	1,3	1,4	1,7
57	stormmeeuw	15	1,2	3,0	2,8	4,4	5,5	5,0
58	slechtvalk	13	1,0	1,0	2,0	1,8	1,1	1,8
59	kneu	12	-	2,7	3,3	2,9	2,4	4,0
60	nachtegaal	12	4,1	4,3	3,7	3,7	3,4	1,9
61	grasmus	11	2,4	2,2	1,6	2,5	2,1	2,1
62	fazant	10	2,2	2,4	2,2	2,2	1,9	1,7
63	zwarte roodstaart	10	2,2	1,4	1,2	1,7	1,7	1,5

Tabel 2b. Totaal aantal waargenomen exemplaren per soort (alleen soorten waarvan in totaal meer dan 10 stuks zijn waargenomen)

		Aantal PC-gebieden 2021	Deel postcodegebieden waarin waargenomen					
			2016	2017	2018	2019	2020	2021
			%					
1	kauw	76	98,4	100,0	100,0	98,5	100,0	100,0
2	kleine mantelmeeuw	69	90,5	88,1	84,5	92,5	89,7	90,8
3	gierzwaluw	59	79,4	86,4	82,8	76,1	83,8	77,6
4	houtduif	76	98,4	100,0	100,0	98,5	98,5	100,0
5	halsbandparkiet	69	93,7	93,2	96,6	97,0	92,6	90,8
6	zilvermeeuw	72	96,8	98,3	93,1	91,0	92,6	94,7
7	stadsduif	52	57,1	62,7	69,0	68,7	67,6	68,4
8	koolmees	76	100,0	96,6	96,6	98,5	100,0	100,0
9	merel	75	98,4	100,0	100,0	98,5	100,0	98,7
10	Canadese gans	50	46,0	50,8	65,5	61,2	73,5	65,8
11	zwarte kraai	73	96,8	98,3	98,3	95,5	94,1	96,1
12	ekster	76	96,8	100,0	98,3	98,5	100,0	100,0
13	nijlgans	69	88,9	94,9	93,1	91,0	91,2	90,8
14	wilde eend	60	90,5	81,4	87,9	91,0	80,9	78,9
15	pimpelmees	71	84,1	81,4	89,7	83,6	91,2	93,4
16	meerkoet	70	88,9	86,4	91,4	91,0	85,3	92,1
17	winterkoning	60	85,7	84,7	89,7	77,6	80,9	78,9
18	tjiftjaf	63	76,2	81,4	81,0	76,1	88,2	82,9
19	roodborst	63	71,4	79,7	81,0	76,1	77,9	82,9
20	zwartkop	51	57,1	64,4	62,1	73,1	69,1	67,1
21	huismus	37	55,6	45,8	50,0	50,7	47,1	48,7
22	spreeuw	28	65,1	72,9	62,1	50,7	50,0	36,8
23	vink	48	61,9	57,6	53,4	56,7	63,2	63,2
24	zanglijster	52	60,3	64,4	62,1	55,2	60,3	68,4
25	waterhoen	49	60,3	69,5	62,1	67,2	72,1	64,5
26	heggenmus	56	76,2	84,7	74,1	76,1	75,0	73,7
27	scholekster	49	55,6	59,3	62,1	59,7	67,6	64,5
28	grote bonte specht	48	55,6	55,9	63,8	65,7	69,1	63,2
29	soepeend	34	28,6	37,3	37,9	37,3	39,7	44,7
30	blauwe reiger	51	73,0	64,4	70,7	71,6	70,6	67,1
31	gaaï	51	61,9	69,5	60,3	58,2	69,1	67,1
32	turkse tortel	31	44,4	50,8	48,3	44,8	47,1	40,8
33	groenling	35	49,2	47,5	46,6	46,3	52,9	46,1
34	fuut	35	41,3	40,7	37,9	38,8	38,2	46,1
35	boomkruiper	38	38,1	49,2	46,6	43,3	42,6	50,0
36	putter	28	28,6	32,2	31,0	38,8	35,3	36,8
37	grauwe gans	17	17,5	25,4	22,4	14,9	16,2	22,4
38	kokmeeuw	24	25,4	28,8	36,2	31,3	20,6	31,6
39	kuifeend	18	25,4	28,8	29,3	22,4	23,5	23,7
40	boerenzwaluw	9	7,9	18,6	13,8	20,9	19,1	11,8
41	krakeend	25	19,0	20,3	19,0	22,4	26,5	32,9
42	aalscholver	30	33,3	33,9	36,2	50,7	39,7	39,5
43	knobbelzwaan	19	41,3	40,7	36,2	29,9	23,5	25,0
44	brandgans	4	4,8	-	6,9	3,0	-	5,3
45	staartmees	16	23,8	13,6	24,1	26,9	22,1	21,1
46	huiszwaluw	4	5,7	5,0	10,3	9,0	8,8	5,3
47	soepgans	6	12,7	10,2	10,3	11,9	10,3	7,9
48	holenduif	18	19,6	16,9	20,7	16,4	22,1	23,7
49	boomklever	14	14,3	10,2	15,5	16,4	19,1	18,4
50	kleine karekiet	17	19,0	22,0	20,7	19,4	20,6	22,4
51	groene specht	21	23,8	18,6	27,6	22,4	32,4	27,6
52	fitis	16	23,8	20,3	32,8	23,9	19,1	21,1
53	visdief	8	12,7	15,3	17,2	10,4	16,2	10,5
54	ooievaar	13	7,9	10,2	13,8	13,4	10,3	17,1
55	tuinfluiter	10	14,3	20,3	15,5	13,4	14,7	13,2
56	buizerd	9	12,7	10,2	8,6	16,4	13,2	11,8
57	stormmeeuw	3	6,0	6,8	5,2	4,5	5,9	3,9
58	slechtvalk	7	7,9	6,8	6,9	9,0	8,8	9,2
59	kneu	3	-	3,4	3,4	3,0	1,5	3,9
60	nachtegaal	6	7,9	8,5	8,6	10,4	13,2	7,9
61	grasmus	5	12,7	10,2	10,3	9,0	11,8	6,6
62	fazant	6	9,5	11,9	17,2	13,4	17,6	7,9
63	zwarte roodstaart	7	14,3	11,9	5,2	4,5	7,4	9,2

torenvalk

gebieden in Nederland. Voor 8 soorten zitten wij per telronde ver boven deze 10%. Dat betekent dat van deze soorten het aantal getelde exemplaren flink van invloed is op de landelijke totalen. Dat zijn Canadese gans (25-40%), nijlgans (25-40%), kleine mantelmeeuw (35-40%), zilvermeeuw (ca. 40%), stadsduif (25-30%), halsbandparkiet (40-50%) en nachtegaal (25-35%, alleen in de eerste en tweede telronde). Ook van enkele zeldzame soorten in MUS zit de Haagse regio hoger dan het landelijke gemiddelde, zoals havik en slechtvalk. Voor zover hiervoor niet genoemd en in MUS redelijk algemene soorten zaten in de Haagse regio juist (beduidend) lager dan het landelijk gemiddelde: grauwe gans, torenvalk, fazant, kokmeeuw, visdief, Turkse tortel, boeren- en huiszwaluw, witte kwikstaart en vink.

3. Resultaten per telronde (tabel 3)

Veruit de meeste tellers hebben in 2021 alle drie de tellingen gedaan. Slechts één teller miste twee tellingen vanwege corona. Daarnaast misten nog twee tellers de tweede telling, één de eerste en één de derde, allemaal door niet-corona gerelateerde oorzaken.

Ondanks het feit dat door corona het door de week ook rustiger was om voor MUS te tellen, bleven de tellers voor de eerste en de tweede telronde hardnekkig vasthouden aan het weekend. Er werd toen in respectievelijk 66% en 68% van de postcodegebieden geteld. In de derde telronde lag dit percentage zoals gebruikelijk aanzienlijk lager: slechts 30% ging toen voor de avondronde in het weekend op pad.

Bij de doordeweekse dagen was er geen duidelijke voorkeur voor een bepaalde dag.

In de eerste en tweede ronde werden de meeste vogels geteld, resp. bijna 17.000 in de eerste en ca. 16.300 in de tweede. In de 3de telronde lag het aantal wat lager met bijna 14.000 vogels.

Het aantal soorten dat per telronde werd gezien verschilde weinig: resp. 78, 83 en 77.

In de eerste en tweede telronde werden gemiddeld per gebied ongeveer evenveel exemplaren gezien als in 2020: in de 1ste ronde gemiddeld 223 (221 in 2020) en in de tweede 215 (in 2020 213). In de derde ronde echter beduidend meer: 183 tegen 159 in 2020.

Acht soorten stonden in alle drie telronden in de top tien: kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, stadsduif, houtduif, halsbandparkiet, merel, kauw en zwarte kraai. In de 1ste ronde werden deze aangevuld door pimpelmees en koolmees, in de 2de door koolmees en ekster en in de 3de door Canadese gans en gierzwaluw. De hoogste aantallen in de 1ste en de 2de ronde kwamen voor rekening van de kauw, gevolgd door kleine mantelmeeuw en houtduif. De gierzwaluw scoorde, zoals te verwachten was, in de 3de ronde veruit het hoogste aantal, duidelijk meer dan kauw en kleine mantelmeeuw.

De kleine mantelmeeuw had hiermee, evenals in 2020, een plaats in de top drie per ronde.

De zilvermeeuw daarentegen, in 2014 nog goed voor resp. de 2de, 4de en 3de plaats in de drie telronden kwam in 2021 niet verder meer dan een 4de in de eerste ronde, een 7de in de tweede en een 5de in de derde.

Opvallend was dat vooral in de eerste en tweede

merel

Tabel 3. Totaal aantal waargenomen exemplaren per telronde, 2021 (alleen soorten waarvan in totaal meer dan 10 stuks zijn waargenomen)

		Aantal exemplaren			Aantal postcodegebieden		
		telronde			telronde		
		1	2	3	1	2	3
1	kauw	1693	1962	1618	73	74	55
2	kleine mantelmeeuw	1624	1173	1325	64	62	59
3	gierzwaluw	32	403	1844	3	30	55
4	houtduif	1554	1329	1064	74	72	70
5	halsbandparkiet	1085	913	746	62	64	61
6	zilvermeeuw	1161	905	888	64	57	61
7	stadsduif	984	1013	472	42	41	37
8	koolmees	1126	880	257	74	73	48
9	merel	962	1075	655	72	72	69
10	Canadese gans	289	496	731	43	33	20
11	zwarte kraai	701	743	516	69	70	68
12	ekster	458	553	320	70	70	58
13	nijlgans	369	374	401	54	57	46
14	wilde eend	377	304	406	48	48	41
15	pimpelmees	560	371	141	65	54	34
16	meerkoet	466	439	463	64	62	58
17	winterkoning	433	464	107	55	56	34
18	tjiftjaf	287	263	140	58	58	39
19	roodborst	267	253	94	53	52	28
20	zwartkop	180	267	85	39	46	25
21	huismus	148	220	90	24	29	20
22	spreeuw	175	125	80	21	16	8
23	vink	147	220	87	35	37	24
24	zanglijster	151	169	126	41	38	29
25	waterhoen	168	104	78	44	36	24
26	heggenmus	160	127	33	48	42	20
27	scholekster	104	103	104	34	33	31
28	grote bonte specht	135	105	51	41	32	22
29	soepeend	49	81	89	21	18	18
30	blauwe reiger	76	97	78	30	38	39
31	gaai	87	46	36	36	21	21
32	turkse tortel	66	76	38	23	22	17
33	groenling	87	40	39	29	17	11
34	fuut	57	61	75	24	22	23
35	boomkruiper	77	69	40	28	25	20
36	putter	51	52	46	18	17	15
37	grauwe gans	68	48	40	14	5	3
38	kokmeeuw	54	41	53	11	10	17
39	kuifeend	81	30	37	15	8	8
40	boerenzwaluw	0	4	81	0	3	8
41	krakeend	55	41	9	21	12	4
42	aalscholver	54	25	9	20	16	7
43	knobbelzwaan	20	15	36	10	6	9
44	brandgans	46	23	5	3	3	1
45	staartmees	17	17	27	9	5	6
46	huiszwaluw	0	2	50	0	1	4
47	soepgans	20	0	36	4	0	3
48	holenduif	31	23	15	13	11	8
49	boomklever	32	18	6	10	7	5
50	kleine karekiet	0	29	13	0	14	9
51	groene specht	27	14	2	16	11	2
52	fitis	14	16	9	8	11	2
53	visdief	2	3	22	1	2	8
54	ooievaar	12	8	9	7	6	5
55	tuinfluit	5	11	2	1	7	2
56	buizerd	11	6	5	7	3	4
57	stormmeeuw	5	8	12	1	2	2
58	slechtvalk	2	9	5	1	4	3
59	kneu	2	10	0	1	2	0
60	nachtegaal	8	9	1	4	4	1
61	grasmus	0	8	6	0	5	2
62	fazant	9	6	0	6	4	0
63	zwarte roodstaart	5	8	1	4	5	1

telronde het aantal waargenomen (gezien of gehoord) nachtegalen hoog was, maar dat deze soorten in de derde nauwelijks meer werden waargenomen. Echte zomervogels zoals boeren- en huiswaluw, grasmus en kleine karekiet werden uitsluitend in de tweede en derde ronde opgemerkt.

4. Resultaten per postcodegebied (tabel 4a, 4b en 4c)

Sinds de start van het MUS-project in 2007 zijn nu 80 postcodegebieden van de in totaal 82 in aanmerking komende in ten minste één jaar geteld (97,5%). Hiervan werden in 2021 twee gebieden voor het eerst geteld, Laakhaven west en Westvlietweg. Van de twee gebieden die nog nooit geteld zijn, ligt er één in Leidschenveen en het ander in het stadsdeel Laak. Vier gebieden werden in tegenstelling tot 2020 niet geteld.

Het aantal exemplaren kan per postcodegebied sterk variëren. In 2021 van 146 (in Kijkduin) tot 736 (in Laakhaven west).

Globaal liggen er drie oorzaken aan deze verschillen ten grondslag, waarvan de aanwezigheid van grote groepen vogels veruit het belangrijkste is. Daarnaast speelt in enkele gebieden de vogelrijkdom mee, meestal overeenkomend met de hoeveelheid groen in de wijk en ten slotte de mate van ervarenheid van de tellers.

Van de 10 postcodegebieden met de hoogste aantallen waren er 7 toe te schrijven aan de aanwezigheid van grote groepen vogels. Laakhaven west dankt zijn hoge aantal bijvoorbeeld vooral aan de grootste groep die in 2021 werd waargenomen, namelijk 450 kauwen. In Centrum zuid, het gebied met het op twee na hoogste

kauw

aantal (649), waren er zelfs drie groepen van meer dan 100 exemplaren (kauw, stadsduif en halsbandparkiet) die samen al 53% van het totaal in dit gebied uitmaakten.

In Spoorwijk waren er hoge aantallen van diverse soorten waardoor dit gebied met 661 exemplaren op de tweede plaats kwam qua vogelrijkdom. In drie andere gebieden in de top tien was het vooral de ervarenheid van de tellers die voor hoge aantallen zorgde.

Het stadsdeel Loosduinen had gemiddeld het laagste aantal exemplaren (260); de 5 hierin gelegen postcodegebieden zaten ook allemaal in de onderste helft van de ranglijst.

Gemiddeld de meeste exemplaren werden geturfd in de drie getelde gebieden in het stadsdeel Laak (633), gevolgd door het stadsdeel Segbroek (452). Opvallend is de derde plaats voor het stadsdeel Centrum (397). Dat komt vooral omdat in deze postcodegebieden 6 van de 14 groepen vogels met meer dan 100 exemplaren zijn waargenomen.

Gemiddeld werden er 349 exemplaren per postcodegebied waargenomen. 18 gebieden scoorden meer dan 25% boven het gemiddelde, waarvan negen 50% bovengemiddeld, terwijl 19 gebieden meer dan 25% onder dit gemiddelde zaten, waarvan zelfs zes meer dan 50% onder het gemiddelde.

In Leidschendam werden de hoogste aantallen gescoord in Prinsenhof (346), in Voorburg in Voorburg noord/'t Loo (469), in Rijswijk in Te Werve (504) en in Wassenaar in Kerkehout (431).

Het gemiddeld aantal soorten per postcodegebied bedroeg, evenals in 2020, 32. In 2021 werd het hoogste aantal soorten waargenomen in Duttendel (57), de Plaspoelpolder (Rijswijk) (52), Westvlietweg (51) en de Vogelwijk (49). Al deze gebieden werden geteld door ervaren tellers en hadden gemiddeld tot veel groen in de wijk.

Veruit het soortenarmst was Bezuidenhout oost (13), gevolgd door de Schilderswijk noord en het Regentessekwartier (elk 17) en Centrum en Bouwlust west (elk 18), allemaal verstedelijkte wijken. Twee werden geteld door ervaren tellers, twee door tellers met gemiddelde ervaring en één door een teller met weinig ervaring.

Den Haag als geheel zat met 29 soorten per gebied onder het gemiddelde, de randgemeenten juist erboven. Leidschendam scoorde gemiddeld 34, Rijswijk 35, Voorburg 36, en Wassenaar 38 soorten.

Het aantal postcodegebieden waarin de kauw de meest getelde soort is, bedroeg in 2021 18, twee meer dan in 2020. Hij is daarmee de soort die in de meeste gebieden

Tabel 4a. Aantal soorten en exemplaren Den Haag per postcodegebied

	Aantal soorten						Aantal exemplaren					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
DEN HAAG												
Centrum												
Centrum	17	16	16	16	-	18	325	284	268	275	-	369
Centrum-zuid	21	20	20	22	22	23	642	484	482	758	758	649
Zeeheldenkwartier oost	28	22	30	27	28	26	268	167	352	239	192	295
Willemspark	23	20	18	18	-	28	314	249	252	286	-	336
Stationsbuurt	21	-	-	-	-	23	542	-	-	-	-	248
Zeeheldenkwartier west	19	20	23	25	23	24	321	398	401	336	368	347
Schilderswijk zuid	23	22	25	26	21	24	326	285	351	309	233	338
Schilderswijk noord	16	17	19	20	19	17	398	332	394	515	331	618
Transvaalkwartier noord	-	-	-	16	18	19	-	-	-	341	288	414
Transvaalkwartier zuid	-	-	-	-	19	20	-	-	-	-	446	316
Archipelbuurt	27	27	29	31	30	33	299	329	324	296	295	440
Escamp												
Moerwijk noord/oost	33	-	27	26	21	29	388	-	332	371	232	390
Moerwijk zuid	-	-	-	27	30	27	-	-	-	200	216	164
Moerwijk west	35	36	39	35	40	-	390	784	940	846	768	-
Morgenstond zuid	-	-	-	-	24	24	-	-	-	-	283	232
Vrederust	-	-	-	-	34	32	-	-	-	-	274	323
Bouwlust oost	31	31	39	31	34	31	542	397	396	328	374	264
Bouwlust west	18	-	22	18	19	18	166	-	244	191	152	271
Morgenstond west	35	30	-	-	-	27	540	530	-	-	-	257
Leyenburg oost	26	30	24	-	-	-	532	412	201	-	-	-
Leyenburg west	38	36	31	32	35	38	362	511	403	339	392	471
Wateringse Veld	34	37	35	39	39	35	229	230	210	292	282	236
Oostbroek	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	290	-
Rustenburg	-	21	25	23	-	28	-	420	343	315	-	454
Haagse Hout												
Mariahoeve noord	33	37	-	33	-	33	515	448	-	226	-	306
Mariahoeve midden	27	29	31	28	34	31	218	234	260	269	240	281
Bezuidenhout oost	38	36	-	18	16	13	290	259	-	275	268	200
Marlot	21	27	27	30	30	33	136	185	152	227	177	389
Bezuidenhout midden/west	21	23	24	22	23	25	273	282	328	329	330	265
Benoordenhout	-	28	28	29	25	26	-	296	215	236	193	226
Duttendel	53	56	59	61	55	57	413	436	684	595	568	531
Laak												
Molenwijk	33	33	-	30	29	34	390	366	-	494	385	501
Laakhaven west	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	-	736
Laakkwartier oost	24	-	-	-	-	-	412	-	-	-	-	-
Spoorwijk	-	-	-	-	23	31	-	-	-	-	599	661
Leidschenveen-Ypenburg												
Leidschenveen	26	25	25	25	27	27	308	264	396	215	259	149
Leidschenveen Lanen	25	29	22	26	28	24	199	255	207	354	446	285
Westvlietweg	-	-	-	-	-	51	-	-	-	-	-	380
Ypenburg noord	38	52	37	42	40	37	807	542	342	298	344	305
Ypenburg Singels/Waterwijk	36	39	40	33	-	40	421	714	406	318	-	596
Ypenburg-bloemenwijk	-	-	43	42	50	44	-	-	374	618	470	437
Loosduinen												
Waldeck	35	32	36	-	29	32	580	472	717	-	178	227
Houtwijk	35	-	36	23	32	35	269	-	245	141	292	313
Kraayenstein	29	-	-	-	42	42	139	-	-	-	313	311
Kijkduin	32	35	33	32	38	24	299	310	272	203	265	146
Bohemien	33	30	22	29	28	26	384	405	183	378	359	301
Scheveningen												
Duinoord	-	-	34	44	39	37	-	-	215	297	229	167
Statenkwartier	21	21	17	20	-	22	270	289	245	326	-	318
Duindorp	26	27	29	31	25	22	223	282	344	365	260	177
Oud-Scheveningen	40	44	-	21	27	24	945	672	-	271	265	265
Scheveningen Badplaats	13	19	-	22	26	22	270	167	-	173	211	509
Belgisch Park	18	13	-	34	31	31	229	179	-	332	440	529
Segbroek												
Regentessekwartier	15	16	14	15	13	17	392	377	407	219	234	431
Valkenboskwartier zuid	23	22	22	26	21	25	316	281	322	252	271	246
Vruchtenbuurt	37	33	32	35	37	30	481	360	412	412	307	377
Bomenbuurt	45	48	44	43	42	43	553	602	551	546	561	560
Vogelwijk	62	49	45	48	54	49	680	738	613	574	630	647

Tabel 4b. Aantal soorten en exemplaren rand(deel)gemeenten per postcodegebied

	Aantal soorten						Aantal exemplaren					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WASSENAAR												
Deyleroord	23	42	44	39	42	42	203	442	388	331	419	295
Oostdorp	35	26	32	35	45	42	309	278	237	228	493	374
De Kievit e.o.	-	-	-	36	32	30	-	-	-	305	343	359
Nieuw Wassenaar	25	26	32	30	26	31	377	291	359	389	378	354
Kerkehout	20	29	-	40	46	45	93	204	-	420	399	431
LEIDSCHENDAM												
De Zijde	36	41	35	37	32	31	263	263	240	210	160	219
De Heuvel	32	33	37	35	38	36	378	355	344	260	264	313
Prinsenhof	32	29	36	33	40	42	302	257	383	321	316	346
Raadhuiskwartier	26	29	23	29	26	27	295	322	310	258	276	280
De Rietvink	46	50	50	35	39	36	440	533	395	266	277	281
VOORBURG												
Voorburg oost	-	33	36	35	40	45	-	254	266	247	342	347
Essesteijn/Damsigt	44	44	44	43	40	41	476	490	266	318	419	232
Voorburg noord/'t Loo	39	36	38	40	37	39	364	415	550	405	424	469
Voorburg oud	23	34	33	34	37	26	256	420	295	230	270	224
Voorburg west	28	29	29	28	30	28	199	197	203	228	253	157
RIJSWIJK												
Cromwijk/Leeuwendaal	35	-	30	28	32	32	295	-	293	262	269	277
Te Werve	33	31	27	37	41	37	293	346	205	398	397	504
De Put e.o.	48	47	48	46	46	44	605	494	414	435	531	482
Steenvoorde Noord	-	-	-	22	26	26	-	-	-	176	106	107
De Strijp	33	32	34	36	34	40	353	412	376	392	386	412
Steenvoorde zuidwest	39	36	42	38	39	38	256	250	220	244	277	201
Steenvoorde zuidoost	-	-	35	46	42	41	-	-	372	522	346	333
Plaspoelpolder	57	58	55	59	50	52	586	517	516	435	345	346

Tabel 4c. Aantal vogels en meest getelde soort per postcodegebied, 2021

	Aantal soorten	Aantal exemplaren	Meest getelde soort	
			naam	aantal
DEN HAAG				
Centrum				
Centrum	18	369	kauw	134
Centrum zuid	23	649	kauw	124
Zeeheldenkwartier oost	26	295	halsbandparkiet	59
Willempark	28	336	gierzwaluw	49
Stationsbuurt	23	248	zilvermeeuw	82
Zeeheldenkwartier west	24	347	gierzwaluw	56
Schilderswijk zuid	24	338	zilvermeeuw	45
Schilderswijk noord	17	618	halsbandparkiet	344
Transvaalkwartier noord	19	414	kauw	91
Transvaalkwartier zuid	20	316	stadsduif	66
Archipelbuurt	33	440	zwarte kraai	69
Escamp				
Moerwijk noord/oost	29	390	kauw	82
Moerwijk zuid	27	164	kleine mantelmeeuw	23
Morgenstond zuid	24	232	kleine mantelmeeuw	30
Vrederust	32	323	Canadese gans	67
Bouwlust oost	31	264	kleine mantelmeeuw	33
Bouwlust west	18	271	zilvermeeuw	125
Morgenstond west	27	257	houtduif	33
Leyenburg west	38	471	stadsduif	86
Wateringse Veld	35	236	houtduif	31
Rustenburg	28	454	stadsduif	108

Tabel 4c. Aantal vogels en meest getelde soort per postcodegebied, 2021 - vervolg

	Aantal soorten	Aantal exemplaren	Meest getelde soort	
			naam	aantal
Haagse Hout				
Mariahoeve Noord	33	306	kleine mantelmeeuw	57
Mariahoeve Midden	31	281	kleine mantelmeeuw	44
Bezuidenhout oost	13	200	gierzwaluw	51
Marlot	33	389	koolmees	37
Bezuidenhout midden/west	25	265	kauw	41
Benoordenhout	26	226	merel	30
Duttendel	57	531	halsbandparkiet	86
Laak				
Molenwijk	34	501	houtduif	86
Laakhaven west	27	736	kauw	450
Spoorwijk	31	661	kauw	66
Leidschenveen-Ypenburg				
Leidschenveen	27	149	spreeuw	16
Leidschenveen Lanen	24	285	kauw	55
Westvlietweg	51	380	Canadese gans	50
Ypenburg Noord	37	305	kauw	50
Ypenburg Singels/Waterwijk	40	596	Canadese gans	192
Ypenburg - bloemenwijk	44	437	wilde eend	55
Loosduinen				
Waldeck	32	227	houtduif	30
Houtwijk	35	313	Canadese gans	35
Kraayenstein	42	311	wilde eend	27
Kijkduin	24	146	zwarte kraai	17
Bohemen	26	301	Canadese gans	56
Scheveningen				
Duinoord	37	167	merel	23
Statenkwartier	22	318	gierzwaluw	96
Duindorp	22	177	zilvermeeuw	71
Oud-Scheveningen	24	265	kauw	36
Scheveningen Badplaats	22	509	zilvermeeuw	94
Belgisch Park	31	529	kauw	156
Regentessekwartier	17	431	kleine mantelmeeuw	72
Valkenboskwartier zuid	25	246	gierzwaluw	62
Vruchtenbuurt	30	377	gierzwaluw	139
Bomenbuurt	43	560	gierzwaluw	69
Vogelwijk	49	647	gierzwaluw	182
WASSENAAR	190			
Deyleroord	42	295	kauw	28
Oostdorp	42	374	merel	48
De Kievit e.o.	30	359	merel	49
Nieuw Wassenaar	31	354	kauw	54
Kerkehout	45	431	kauw	44
LEIDSCHELDAM	172			
De Zijde	31	219	kauw	24
De Heuvel	36	313	kauw	39
Prinsenhof	42	346	kleine mantelmeeuw	32
Raadhuiskwartier	27	280	gierzwaluw	77
De Rietvink	36	281	gierzwaluw	32
VOORBURG	179			
Voorburg Oost	45	347	houtduif	47
Essesteijn/Damsigt	41	232	houtduif	24
Voorburg noord/'t Loo	39	469	houtduif	57
Voorburg oud	26	224	halsbandparkiet	33
Voorburg west	28	158	kauw	31
RIJSWIJK				
Cromwijk/Leeuwendael	32	277	houtduif	28
Te Werve	37	504	gierzwaluw	80
De Put e.o.	44	482	nijlgans	55
Steenvoorde noord	26	107	merel	13
De Strijp	40	412	kauw	61
Steenvoorde zuidwest	38	201	houtduif	29
Steenvoorde zuidoost	41	333	Canadese gans	67
Plaspoeppolder	52	346	Canadese gans	55

het hoogste aantal had. Vijf hiervan lagen in het stadsdeel Centrum.

De gierzwaluw staat, evenals in 2020 op de tweede plaats met 11 gebieden, evenveel als in 2020. Hiervan waren er in het stadsdeel Segbroek 4 postcodegebieden. Vier lagen er in andere stadsdelen en 3 in de randgemeenten.

De twee meeuwensoorten (in 2020 elk 8 gebieden) deden een stapje terug met 7 voor de kleine mantelmeeuw en 5 voor de zilvermeeuw. Die met de kleine mantelmeeuw lagen vooral in de stadsdelen Escamp en Haagse Hout, van die met de zilvermeeuw lagen er 2 in het stadsdeel Centrum en 2 in Scheveningen.

De Canadese gans was 'top-vogel' in 7 postcodegebieden; Leidschenveen/Ypenburg, Loosduinen en Rijswijk hadden er elk 2. De merel was in 5 gebieden (waarvan 2 in Wassenaar) de meest getelde soort. Er waren 7 soorten die in één tot 4 postcodegebieden het sterkst waren vertegenwoordigd. Opvallend was dat de koolmees met 37 exemplaren in Marlot de meest getelde soort daar was.

5. Resultaten per soortgroep (tabel 5a, 5b en 5c) a. watervogels

In 2021 werden er in totaal 4.076 exemplaren van 22 verschillende soorten watervogels waargenomen. Dat aantal was per postcodegebied een fractie minder dan in 2020, maar betrof wel hetzelfde aantal soorten. In tegenstelling tot 2020 werden in 2021 niet vastgesteld Indische gans, mandarijneend en smient, wel grote zilverreiger, brandgans en bergeend, overigens allemaal soorten die in eerdere jaren ook wel eens waren gezien. In 2021 betroffen het derhalve 15 wilde soorten, 5 exoten, soepeend en soepgans.

De 'wilde' soorten waren evenals in 2020 goed voor ca. 51% van het totaal aan watervogels. Hiervan bestond 60% uit wilde eend en meerkoet. Opvallend was dat de meerkoet ten opzichte van 2020 flink achteruit ging en de wilde eend juist voor het derde achtereenvolgende jaar vooruit ging bij het aantal exemplaren per postcodegebied. Interessant is dat in de Haagse regio het aantal exemplaren per postcodegebied van meerkoet en waterhoen hoger lag dan voor Nederland als geheel in MUS.

De verdere opmars van de kraakeend in de Haagse MUS-tellingen blijft voorlopig nog uit. De kuifeend zakte na de absolute top in 2020 in 2021 naar het gemiddelde niveau van de jaren ervoor. Het aantal van de overige 'wilde soorten' schommelde rond het gemiddelde van de laatste jaren. Alleen de blauwe reiger zat voor het derde opvolgende jaar in de plus; zijn aantal per postcodegebied lag dan ook wat hoger dan het landelijk gemiddelde.

wilde eend

De meest algemene exoot, de Canadese gans, nam na een dip in 2020 in 2021 weer toe qua aantal per postcodegebied. De nijlgans daarentegen nam het derde jaar op rij af; speculatief is of dat wellicht komt door de toename van de Canadese gans.

Aan de opmars van de grauwe gans kwam abrupt een eind. In 2021 werd nog niet de helft van het aantal per postcodegebied gezien als in 2020. Ook het absolute aantal nam met een derde af. En dit ondanks het toegenomen aantal getelde postcodegebieden. Wel nam het percentage gebieden waar hij werd waargenomen toe van 16,2 tot 22,4%. Merendeels ging het hierbij echter om één tot maximaal 3 exemplaren.

In alle drie de telronden vormt het aantal Canadese ganzen en nijlganzen 25 tot ca. 40% van het landelijke totaal. Op de verspreidingskaartjes van Sovon van beide soorten is de hoge dichtheid in de Haagse regio goed te zien. De 10de respectievelijk 13de plaats op de ranglijst van meest getelde soorten in de Haagse regio steekt schril af tegen de 28ste, resp. 30ste plaats op de landelijke lijst.

De constante groei van het aantal Canadese ganzen is ook zichtbaar aan het toenemend aantal postcodegebieden waarin hij de meest getelde soort is. Was dat in 2015 nog maar in 2 gebieden, in 2021 was dat aantal gegroeid tot 7. De gemeente Rijswijk en de stadsdelen Loosduinen en Leidschenveen/Ypenburg, waren voor 6 hiervan verantwoordelijk. De grootste groep, 192 exemplaren zat in Ypenburg Singels/Waterwijk. In de andere 6 gebieden ging het om groepen van 50 tot 70 exemplaren.

Tabel 5a. Percentage soortgroepen Den Haag per postcodegebied, 2021

		watervogels	zangvogels	kraaiachtigen	meeuwen	duiven	gebouwbreeders ¹⁾	halbandparkiet	overige soorten	Totaal
	Totaal	%								
DEN HAAG	19201	14	18	19	16	14	10	7	2	100
Centrum	4370	4	10	20	21	20	9	16	0	100
Centrum	369	1	4	38	15	31	6	4	0	100
Centrum zuid	649	4	6	21	24	18	8	18	0	100
Zeeheldenkwartier oost	295	10	16	10	22	16	5	20	0	100
Willemspark	336	7	18	18	23	11	15	7	1	100
Stationsbuurt	248	4	13	11	42	24	1	6	0	100
Zeeheldenkwartier west	347	3	18	20	20	15	16	7	1	100
Schilderswijk zuid	338	11	15	20	13	20	15	6	1	100
Schilderswijk noord	618	1	2	5	15	21	1	56	0	100
Transvaalkwartier noord	414	0	5	30	16	22	13	12	1	100
Transvaalkwartier zuid	316	1	9	16	29	30	6	10	0	100
Archipelbuurt	440	7	19	33	18	9	11	3	1	100
Escamp	3062	21	15	16	18	18	6	4	2	100
Moerwijk noord/oost	390	27	16	24	14	9	0	9	1	100
Moerwijk zuid	164	12	27	18	17	15	0	7	4	100
Morgenstond zuid	232	21	13	19	21	18	2	4	3	100
Vrederust	323	52	13	11	10	5	3	4	2	100
Bouwlust oost	264	19	26	17	14	9	5	4	6	100
Bouwlust west	271	20	4	11	52	13	0	0	0	100
Morgenstond west	257	16	18	16	19	24	2	3	3	100
Leyenburg west	471	13	12	17	9	27	16	6	0	100
Wateringse Veld	236	29	18	22	7	17	4	2	1	100
Rustenburg	454	5	10	9	23	32	17	4	0	100
Haagse Hout	2198	8	31	14	17	10	9	8	3	100
Mariahoeve Noord	306	10	26	16	29	12	1	3	1	100
Mariahoeve Midden	281	16	25	16	16	14	9	2	2	100
Bezuidenhout oost	200	2	20	12	23	6	31	8	0	100
Marlot	389	13	47	12	9	7	0	8	4	100
Bezuidenhout midden/west	265	9	18	25	16	18	6	7	0	100
Benoordenhout	226	1	43	13	8	12	12	6	4	100
Duttendel	531	4	29	8	21	5	13	16	5	100
Laak	1899	14	13	35	13	15	2	7	1	100
Molenwijk	501	15	11	20	16	20	5	14	0	100
Laakhaven west	736	6	2	64	13	11	1	4	0	100
Spoorwijk	661	23	28	14	11	15	1	6	2	100
Leidschenveen-Ypenburg	2152	41	18	17	7	6	5	3	3	100
Leidschenveen	149	28	8	15	13	11	19	0	5	100
Leidschenveen Lanen	285	40	2	27	15	6	6	2	1	100
Westvlietweg	380	41	31	16	2	3	1	2	5	100
Ypenburg Noord	305	26	36	23	2	8	1	3	0	100
Ypenburg Singels/Waterwijk	596	60	11	9	7	4	3	4	3	100
Ypenburg - bloemenwijk	437	30	21	17	7	7	10	5	3	100
Loosduinen	1298	29	25	16	5	13	8	3	2	100
Waldeck	227	20	17	16	5	25	10	6	1	100
Houtwijk	313	30	26	16	3	12	9	4	1	100
Kraayenstein	311	36	25	11	9	8	2	4	4	100
Kijkduin	146	15	38	24	1	12	9	0	1	100
Bohemen	301	33	23	15	5	10	12	2	1	100
Scheveningen	1965	3	13	23	27	11	21	1	1	100
Duinoord	167	8	38	18	11	11	4	5	3	100
Statenkwartier	318	0	13	17	30	15	24	1	1	100
Duindorp	177	8	4	18	38	14	18	0	1	100
Oud-Scheveningen	265	9	8	32	23	6	22	0	0	100
Scheveningen Badplaats	509	0	3	17	34	14	31	0	1	100
Belgisch Park	529	1	19	32	22	8	15	1	1	100
Segbroek	2262	6	27	15	14	10	23	4	2	100
Regentessekwartier	431	0	16	16	30	22	10	6	0	100
Valkenboskwartier zuid	246	10	31	10	5	12	27	4	0	100
Vruchtenbuurt	377	3	20	17	11	6	37	4	1	100
Bomenbuurt	560	11	31	13	13	9	15	6	3	100
Vogelwijk	648	6	32	15	8	6	28	1	2	100

¹⁾ gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus en spreeuw

Tabel 5b. Percentage soortgroepen rand(deel)gemeenten per postcodegebied, 2021

		watervogels	zangvogels	kraaiachtigen	meeuwen	duiven	gebouwbroeders ¹⁾	halsbandparkiet	overige soorten	Totaal
	Totaal	%								Totaal
WASSENAAR	1813	9	51	14	6	10	6	1	4	100
Deyleroord	295	15	40	15	8	12	5	3	2	100
Oostdorp	374	6	54	8	6	12	13	1	2	100
De Kievit e.o.	359	4	74	8	1	9	0	1	5	100
Nieuw Wassenaar	354	7	47	21	7	10	3	0	4	100
Kerkehout	431	14	40	17	8	9	8	0	5	100
LEIDSCHENDAM	1441	15	36	18	10	8	9	3	2	100
De Zijde	219	25	39	15	13	5	3	0	0	100
De Heuvel	313	26	24	22	15	9	0	4	1	100
Prinsenhof	346	10	42	15	13	6	5	3	6	100
Raadhuiskwartier	280	4	25	23	3	13	28	4	1	100
De Rietvink	281	9	49	16	4	6	11	2	4	100
VOORBURG	1430	19	27	16	7	14	8	6	2	100
Voorburg oost	347	11	27	18	8	16	10	8	3	100
Essesteijn/Damsigt	232	21	29	17	12	13	3	3	2	100
Voorburg noord/'t Loo	469	28	23	13	7	13	9	3	2	100
Voorburg oud	224	7	33	13	7	12	12	15	1	100
Voorburg west	158	25	29	25	1	13	3	3	1	100
RIJSWIJK	2662	26	29	17	6	9	7	4	2	100
Cromwijk/Leeuwendaal	277	15	27	17	11	11	8	9	2	100
Te Werve	504	19	16	23	8	9	17	6	2	100
De Put e.o.	482	33	33	10	6	6	5	2	4	100
Steenvoorde noord	107	21	41	21	2	9	1	6	0	100
De Strijp	412	12	32	22	7	10	7	6	3	100
Steenvoorde zuidwest	201	18	29	23	4	18	2	3	1	100
Steenvoorde zuidoost	333	57	18	10	5	6	2	2	2	100
Plaspoelpolder	346	32	43	12	2	5	1	1	4	100

¹⁾ gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus en spreeuw

De nijlgans was maar in één gebied de meest getelde soort, n.l. in De Put e.o. in Rijswijk en het ging maar om een vrij kleine groep van 55 exemplaren, een heel verschil met de jaren 2018, 2019 en 2020 toen de grootste groep respectievelijk 177, 225 en 81 exemplaren betrof. Van alle nijlgansen die landelijk in MUS geteld zijn zit 25-30% in de Haagse regio.

Watervogels maken al jaren 15 tot 17% van het totaal aantal exemplaren in MUS uit. Het stadsdeel Leidschenveen/Ypenburg was in 2021 het rijkst aan watervogels met 41% van het totaal aantal soorten, gevolgd door Loosduinen en Escamp met resp. 29 en 21%. In Leidschenveen/Ypenburg lag dat vooral aan twee grote groepen Canadese ganzen. Hierdoor bestond in Ypenburg Singels/Waterwijk zelfs 60% van alle vogels uit watervogels, het hoogste van alle postcodegebieden in de Haagse regio. In Loosduinen waren er behalve Canadese ganzen ook enkele groepen Nijlgansen verantwoordelijk voor het hoge percentage. In Escamp waren er relatief veel exemplaren van verschillende

soorten watervogels zonder dat er sprake was van echt grote groepen. De stadsdelen Centrum en Scheveningen zijn het armst aan watervogels met respectievelijk 4 en 3%. De postcodegebieden Transvaalkwartier noord, Statenkwartier, Scheveningen badplaats en het Regentessekwartier moesten het zelfs helemaal zonder watervogels doen.

Van de randgemeenten is Rijswijk het rijkst aan watervogels (26%) en Wassenaar het armst (9%). In Rijswijk was Steenvoorde zuidoost het rijkst aan watervogels met 57% en in Wassenaar De Kievit e.o. het armst met slechts 4% watervogels.

b. zangvogels

In 2021 zijn er 5.978 exemplaren aan zangvogels (excl. kraaiachtigen en gebouwbroeders) in MUS waargenomen van 38 soorten. Van 9 soorten werden maar één of twee exemplaren gezien. Opvallend waren de 2 grote lijsters die na 2012 niet meer in MUS waren vastgesteld. Ook bijzonder was een beflijster uit de eerste telling die kennelijk wat is blijven

roodborst

‘hangen’. Het was één van de slechts 4 beflijsters die in Nederland in MUS zijn gezien in 2021. De ene zwarte mees was de enige in West-Nederland.

Per postcodegebied waren het er 78,6, een fractie meer ten opzichte van 2020 (78,2). Koolmees (1.224) en merel (1.221) maakten evenals in 2020 ruim 40% van het totaal uit. De koolmees werd in alle postcodegebieden gezien, de merel werd slechts in één gebied gemist. Het zijn de enige twee zangvogels in de top tien van meest getelde soorten in de Haagse regio op respectievelijk de 8ste en 9de plaats (landelijk 6de en 5de).

Het aantal pimpelmezen per gebied nam voor het 3de jaar op rij toe en de soort nestelde zich op de derde plaats wat betreft meest waargenomen zangvogels. Het aantal roodborsten, zanglijsters en putters per gebied nam zelfs voor het 4de jaar op rij toe. De merel vertoonde herstel na de dip in 2019 en 2020 toen er 15,4 per gebied werden gezien tot 16,3 per gebied in 2021, maar kwam nog niet in de buurt van de cijfers van 2018 en eerder toen er ca. 19,0 per gebied werden gezien.

Er werden voor het 3de jaar op rij minder staartmezen gezien; desondanks ligt het aandeel staartmezen hoger dan het landelijk gemiddelde. De vink zit echter nog steeds behoorlijk onder het landelijke gemiddelde in MUS.

In totaal maken zangvogels jaarlijks zo’n 23% van het totaal aantal uit. Van de randgemeenten had Wassenaar met 51% veruit het hoogste aandeel aan zangvogels met postcodegebied De Kievit als absolute topper waar 74% van alle getelde vogels in MUS zangvogels waren.

Ook de drie andere randgemeenten zaten hoger dan het gemiddelde. Den Haag zelf zat er met 18% onder. In Den Haag scoorden de stadsdelen Haagse Hout (met 32%), Segbroek (27%) en Loosduinen (25%) boven het gemiddelde. De andere stadsdelen zaten er, soms ver, onder. In het Centrum bestond slechts 10% van alle vogels uit zangvogels. Twaalf postcodegebieden hadden een percentage zangvogels dat lager was dan 10% met de Schilderswijk noord, Laakhaven west en Leidschenveen Lanen als dieptepunt met slechts 2%. Marlot en het Benoordenhout (beide in Haagse Hout) waren met 47% resp. 43% het rijkst aan zangvogels. De wijk die het rijkst was aan soorten zangvogels was Duttendel waar 26 soorten werden gezien, gevolgd door de Vogelwijk (21 soorten) en de Plaspoelpolder in Rijswijk (20 soorten). Soortenarmst waren Leidschenveen Lanen, Schilderswijk noord en Bezuidenhout oost en het Regentessekwartier die het met slechts 3 soorten zangvogels moesten doen.

c. kraaiachtigen

Voor het MUS-project gaat het in de Haagse regio om 4 soorten: gaai, ekster, zwarte kraai en kauw. De roek en de raaf, die wel landelijk in MUS worden gezien, ontbreken in de Haagse regio. Maar het zal naar verwachting niet lang meer duren dat ook de raaf in MUS wordt gesignaleerd, met name in Wassenaar.

In totaal gaat het om 4.866 exemplaren en per postcodegebied 64,1. Dat is wat lager dan in 2020 toen er 65,7 per gebied werden geturfd. Het aandeel van deze groep in het totaal nam daarom ook iets af van 20% in 2020 tot 18% in 2021.

Het aantal postcodegebieden waar de kauw de meest getelde soort was, bedroeg 18, twee meer dan in 2019. Behalve de extreem grote groep van 450 exemplaren in Laakhaven west, werden er ook groepen van >100 exemplaren waargenomen in de wijken Centrum en Centrum zuid en in Rijswijk in Steenvoorde zuidoost. De kauw en de ekster werden in alle gebieden gezien, de zwarte kraai werd in drie gebieden gemist.

Waar de kauw de meest getelde soort was, bleven zwarte kraai en ekster op respectievelijk de 11de en 12de plaats qua aantal staan, dus net buiten de top tien. Op de landelijke lijst staan beide soorten iets hoger op respectievelijk de 8ste en 9de plaats.

Drie van de 10 gebieden met de meeste eksters lagen in Leidschenveen/Ypenburg. Drie van de 10 gebieden met de meeste zwarte kraaien lagen echter in Rijswijk, maar de Archipelbuurt met 69 exemplaren was de wijk met hoogste aantal.

De gaai deed het in 2021 niet zo goed. Het aantal gaaien per postcodegebied was met 2,5 dan ook het laagste sinds 2015. Hij staat op de 31ste plaats qua algemeenheid (landelijk 35ste). De gaai werd weliswaar in 51 van de 76

gaai

gebieden gezien, maar in 21 gevallen ging het slechts om een enkel exemplaar. De hoeveelheid groen in de wijk is van belang voor het voorkomen van gaaien. Die 21 wijken met maar één exemplaar waren op twee na allemaal wijken met weinig of nauwelijks groen.

Het percentage kraaiachtigen varieerde in alle stadsdelen en randgemeenten van 14 tot 23%. Meer dan 23% treffen we met name aan in postcodegebieden met een grote groep kauwen zoals Centrum (38%), Archipelbuurt (33%) en Oud-Scheveningen en Belgisch Park (beide 32%). Absolute topper natuurlijk Laakhaven west door de groep van 450 kauwen die daar werd gezien waardoor hier 64% van alle vogels uit kraaiachtigen bestond.

d. meeuwen

De gestage achteruitgang in aantal sinds 2016 bij de zilvermeeuw die in 2020 al wat was afgevlakt is in 2021 omgebogen naar een lichte stijging van 18,1 tot 21,3 exemplaren per gebied. Een belangrijk deel van deze stijging wordt echter veroorzaakt doordat in 2 gebieden die in 2020 niet geteld zijn nu resp. 130 en 82 zilvermeeuwen werden geturfd, beide aantallen behorend tot de top drie van gebieden met de meeste zilvermeeuwen.

Na twee jaren met een laag aantal per gebied zat in 2021 de groei er bij de kleine mantelmeeuw weer in, van 2020 op 2021 een toename van 25,7 naar 29,2. Op de lijst met meest waargenomen soorten staat de kleine mantelmeeuw nu 2de achter de kauw en de zilvermeeuw op de 6de plaats.

Per postcodegebied heeft het stadsdeel Scheveningen de meeste meeuwen, onmiddellijk gevolgd door de

stadsdelen Centrum en Laak. De vijf postcodegebieden in Loosduinen zijn veruit het armst aan meeuwen. Ook in de randgemeenten zitten relatief maar weinig meeuwen.

In alle stadsdelen en gemeenten zijn er meer kleine mantelmeeuwen dan zilvermeeuwen, behalve in Scheveningen waar, evenals in 2020, meer zilvermeeuwen werden geteld. Het hoogste aantal kleine mantelmeeuwen werd aangetroffen in Rustenburg met 92 en Centrum zuid met 91 exemplaren, het hoogste aantal zilvermeeuwen in Scheveningen badplaats (130) en Bouwlust west (125).

Het percentage dat meeuwen uitmaken van het totaal van alle getelde vogels nam van 2020 tot 2021 toe van 12 tot 14 door de groei van het aantal kleine mantelmeeuwen en zilvermeeuwen per gebied. In Scheveningen zitten relatief de meeste meeuwen (27%), gevolgd door stadsdeel Centrum met 21%. Loosduinen en Leidschenveen/Ypenburg zijn relatief arm aan meeuwen, daar maken ze respectievelijk slechts 5 en 7% van het totaal aantal vogels uit.

Ook in de randgemeenten is het aandeel meeuwen in het totaal laag, 6 tot 10%.

Van de 7 postcodegebieden waar de kleine mantelmeeuw de meest getelde vogelsoort was, lagen er drie in Escamp en 2 in Haagse Hout. Bij de zilvermeeuw waren er van de vijf 2 in het stadsdeel Centrum en 2 in Scheveningen.

De aantallen hebben ook een grote impact op de landelijke totalen van beide soorten: kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw maakten per telronde 30 tot 40% van het landelijk totaal in MUS uit.

aalscholver

Tabel 5c. Percentage soortgroepen totaal

		watervogels	zangvogels	kraaiachtigen	meeuwen	duiven	gebouw- broeders ¹⁾	halsband- parkiet	overige soorten	Totaal
Totaal		%								
DEN HAAG										
2017	15234	15	19	17	16	13	12	6	1	100
2018	13776	17	19	17	16	12	12	6	1	100
2019	15178	17	17	18	16	12	10	7	2	100
2020	15268	18	18	19	15	12	10	5	2	100
2021	19201	14	18	19	16	14	10	7	2	100
Centrum										
2017	2532	8	12	13	19	25	10	12	0	100
2018	2825	10	11	13	19	23	11	14	0	100
2019	3356	9	9	20	20	20	7	15	0	100
2020	2910	7	14	20	19	19	12	9	0	100
2021	4370	4	10	20	21	20	9	16	0	100
Escamp										
2017	3282	19	16	18	19	11	8	8	1	100
2018	3064	30	14	14	19	10	6	5	1	100
2019	2882	31	13	16	17	11	3	7	2	100
2020	3264	26	15	21	18	11	3	4	2	100
2021	3062	21	15	16	18	18	6	4	2	100
Haagse Hout										
2017	2141	12	28	22	12	10	10	5	2	100
2018	1635	12	29	14	20	9	6	8	2	100
2019	2158	15	28	15	15	14	5	6	2	100
2020	1776	9	26	21	15	10	9	8	2	100
2021	2198	8	31	14	17	10	9	8	3	100
Laak										
2017	368	17	12	20	10	10	5	25	1	100
2018
2019	494	16	5	43	12	14	3	4	3	100
2020	984	31	17	16	11	15	2	6	2	100
2021	1899	14	13	35	13	15	2	7	1	100
Leidschenveen/Ypenburg										
2017	1775	36	13	12	7	4	23	2	3	100
2018	1726	31	17	28	7	6	6	2	2	100
2019	1803	31	15	18	7	5	18	3	3	100
2020	1520	39	13	16	6	7	14	2	2	100
2021	2152	41	18	17	7	6	5	3	3	100
Loosduinen										
2017	1187	24	29	21	4	9	7	4	1	100
2018	1417	19	26	21	4	11	14	3	2	100
2019	723	32	28	19	5	9	4	2	2	100
2020	1407	32	28	19	5	9	4	2	2	100
2021	1298	29	25	16	5	13	8	3	2	100
Scheveningen										
2017	1588	6	14	18	29	13	18	1	2	100
2018	806	4	24	15	29	11	13	2	2	100
2019	1764	5	19	17	24	10	20	2	3	100
2020	1405	4	18	17	25	12	20	1	2	100
2021	1965	3	13	23	27	11	21	1	1	100
Segbroek										
2017	2361	7	26	18	17	11	15	4	2	100
2018	2303	5	23	15	17	9	26	4	2	100
2019	2003	5	23	15	17	9	26	4	2	100
2020	2003	6	26	20	15	10	14	6	2	100
2021	2262	6	27	15	14	10	23	4	2	100
WASSENAAR										
2017	1218	7	33	35	5	9	4	4	4	100
2018	984	9	36	15	8	12	14	3	3	100
2019	1673	9	46	17	4	10	10	2	4	100
2020	2032	7	44	18	4	8	12	1	4	100
2021	1813	9	51	14	6	10	6	1	4	100
LEIDSCHENDAM										
2017	1730	14	27	20	10	10	13	4	3	100
2018	1668	14	32	17	11	8	12	3	2	100
2019	1315	11	34	20	11	9	9	5	2	100
2020	1285	12	35	19	9	9	9	4	3	100
2021	1441	15	36	18	10	8	9	3	2	100
VOORBURG										
2017	1776	19	27	19	4	8	17	5	1	100
2018	1580	13	27	21	5	9	19	5	1	100
2019	1428	19	26	19	8	11	10	5	2	100
2020	1708	17	23	23	9	13	9	4	2	100
2021	1430	19	27	16	7	14	8	6	2	100
RIJSWIJK										
2017	2020	27	27	20	4	8	4	5	4	100
2018	2395	28	30	15	7	8	5	5	3	100
2019	2863	27	28	20	6	7	3	5	3	100
2020	2657	22	29	19	5	8	6	7	3	100
2021	2662	26	29	17	6	9	7	4	2	100
TOTAAL										
2017	21978	16	22	19	13	11	12	6	2	100
2018	20403	17	23	17	14	11	11	6	2	100
2019	22458	17	22	19	13	11	9	6	2	100
2020	22957	17	23	20	12	11	9	5	2	100
2021	#REF!	15	23	18	14	13	9	6	2	100

¹⁾ gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus en spreeuw

Van de kokmeeuw werden in 2021 precies 100 exemplaren gezien (tegen 73 in 2020) in totaal 24 postcodegebieden (in 2020 14). De meeste werden gezien in twee wijken in Ypenburg en in Duinoord; samen waren deze drie gebieden goed voor 55% van het totaal aantal kokmeeuwen. Overigens is de Haagse regio arm aan kokmeeuwen vergeleken met de landelijke cijfers. Op de ranglijst van meest geziene soorten staat hij bijvoorbeeld voor onze regio op de 38ste plaats tegen de 21ste landelijk. Tijdens de MUSE-telperioden maakt het aantal kokmeeuwen maar ca. 2% van het landelijk totaal uit. Het betekent dat met name in de broedtijd er weinig kokmeeuwen bij ons zitten, terwijl hij in herfst en winter best wel een algemene verschijning is.

De slechts 15 stormmeeuwen uit 2021 werden gemeld uit Leidschenveen, Deijlroord (Wassenaar) en Waldeck, maar mogelijk worden ze niet altijd herkend.

e. duiven

De 4 duivensoorten waar het hier om gaat, te weten houtduif, holenduif, Turkse tortel en stadsduif, die samen de laatste 7 jaar 11% van het totaal aantal vogels voor hun rekening namen, namen in 2021 opeens 13% voor hun rekening. De stadsdelen Centrum en Escamp lagen met respectievelijk 20% en 18% duidelijk boven dit gemiddelde. Dit komt vooral door de aanwezige stadsduiven. Leidschenveen/Ypenburg was het armst aan duiven met slechts 6% van het totaal aantal vogels. Ook Leidschenveen en Rijswijk scoorden laag met respectievelijk 8 en 9%. Zowel de stadsduif als de houtduif (samen goed voor

houtduif

ca. 95% van het aantal duiven) namen met ruim 11% qua aantal per postcodegebied toe. Opvallend is de toename in Voorburg: van 2017 tot 2021 nam het aandeel duiven in het totaal toe van 8% tot 14%. Het gaat daarbij vrijwel geheel om houtduiven.

De houtduif is in 2021 goed voor bijna 57% van het totaal aantal duiven, de stadsduif 38,5%, de Turkse tortel 3,4% en de holenduif moet het met 1,3% doen. In 2021 behoorde de houtduif tot de 4 soorten die in alle postcodegebieden werden vastgesteld en staat hij op de 4de plaats wat betreft meest waargenomen soorten (landelijk op de 3de). In de Molenwijk (Laak) werden de meeste gezien (86); in de top vijf staan daarnaast ook 2 gebieden in Voorburg. In Steenvoorde noord (Rijswijk) werden de minste gezien, slechts 6.

De stadsduif had een duidelijke piek in 2016 qua aantal per postcodegebied (31,3) maar viel daarna terug tot 20,8 exemplaren per gebied in 2020. In 2021 nam dit aantal echter weer toe tot 24,9. Hij werd in 2021 in ruim 68% van de postcodegebieden gezien. Vanzelfsprekend staat hij op de ranglijst van meest getelde soorten in de Haagse regio vele plaatsen hoger dan landelijk (7de in plaats van 18de). Daarmee ging hij overigens koolmees en merel op deze ranglijst voorbij ten opzichte van 2020. In elke telronde maakt hij 25 tot 30% van het landelijk totaal uit.

In 2021 was hij in 3 gebieden de meest getelde soort (in 2020 nog in 5). Opvallend is dat 45% van het totaal aantal stadsduiven in stadsdeel Centrum werd geturfd, terwijl hij toch maar in één van de 11 postcodegebieden de meest getelde soort was. De drie gebieden met de meeste stadsduiven waren de wijk Centrum zelf en Rustenburg in Escamp (beide 108 exemplaren) en Schilderswijk noord met 107 exemplaren. De stadsdelen Centrum en Escamp waren samen goed voor 68% van het totaal aantal stadsduiven.

In de andere stadsdelen werd hij maar weinig gezien en in de randgemeenten maar nauwelijks.

Het aantal Turkse tortels schommelt al jaren tussen de 3,5 en 4,0 exemplaren per postcodegebied. Hij wordt in 40 tot 50% van het aantal postcodegebieden jaarlijks gezien. Zijn aanwezigheid in de Haagse regio blijft sterk achter bij het landelijk beeld en hij staat dan ook in 2021 slechts 32ste op de lijst van meest waargenomen soorten tegen landelijk 11de. De randgemeenten waren goed voor 56% van het totaal aantal met als toppers Wassenaar met 31 en Rijswijk met 21 exemplaren, in Den Haag alleen in aantallen van enige betekenis (18 stuks) in het stadsdeel Leidschenveen/Ypenburg; in het stadsdeel Centrum zelfs helemaal niet.

Er werden 44 holenduiven in 18 postcodegebieden waargenomen. Het aantal per postcodegebied nam voor het 3de jaar op rij toe en bedroeg in 2021 2,4. Van het aantal waarnemingen was ca. 30% afkomstig uit Rijswijk. In Den Haag was het stadsdeel met de meeste holenduiven Haagse Hout met 10; uit de stadsdelen Centrum, Escamp en Laak kwamen geen waarnemingen.

f. gebouwbroeders

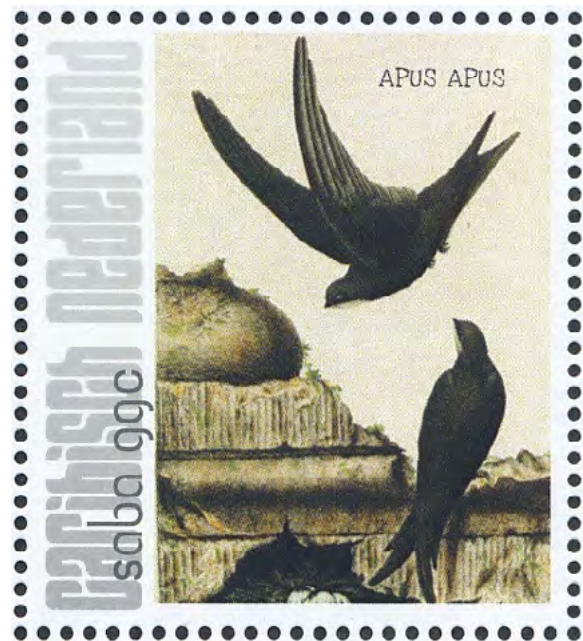
De gebouwbroeders betreffen 4 soorten, gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus en spreeuw. In totaal werden er in 2021 veel meer gebouwbroeders (2.481) dan in 2020 (2.177) opgegeven. Dat komt met name doordat er 8 postcodegebieden meer in 2021 geteld werden dan in 2020. Per postcodegebied is er maar een heel lichte stijging van 32,0 tot 32,6 exemplaren. Het aantal gierzwaluwen per postcodegebied nam evenals in 2020 in 2021 weer verder toe tot 32,7. Daarmee heeft de soort weer het peil bereikt van de jaren 2017 en 2018. Evenals in 2020 was hij in 11 postcodegebieden de meest getelde soort. Hiervan lagen er 4 in het stadsdeel Segbroek. Segbroek alleen nam dan ook 25% aan het totaal aan gierzwaluwen voor zijn rekening. Ook in de stadsdelen Scheveningen (302) en Centrum (282) zaten veel gierzwaluwen.

In de stadsdelen Leidschenveen/Ypenburg en Laak werden nauwelijks gierzwaluwen in MUS opgegeven. Van de randgemeenten zaten de meeste in Rijswijk (148).

Op de lijst van meest waargenomen soorten in de Haagse regio staat hij op de 3de plaats in 2021.

De spreeuw heeft zich qua aantal per postcodegebied enigszins hersteld van het dieptepunt in 2020 van 7,8 tot 9,3 in 2021. Maar deze getallen zijn berekend over alleen die postcodegebieden waar hij is gezien. Het gemiddelde per gebied over alle gebieden (dus inclusief wel getelde maar niet waargenomen gebieden) daalde van 2020 op 2021 van 3,9 tot 3,4. Tekenend is ook dat het percentage postcodegebieden waarin hij werd gezien, dat in 2017 nog 72,9% bedroeg inmiddels is gedaald tot een dramatische 36,8%, dus nagenoeg de helft. En in de 28 gebieden waarin hij nog werd gezien ging het in 5 gevallen maar om één enkel exemplaar. Ook de randgemeenten zijn in MUS in 2021 vrijwel spreeuwloos. In geheel Leidschendam, Voorburg en Rijswijk werden er maar 7 of 6 per gemeente in MUS in opgegeven. Alleen in Wassenaar werden er nog 32 gezien, waarvan echter alleen in Kerkehout al 20. Al deze uitkomsten samen geven weinig hoop voor de toekomst.

Hij is ook al afgezakt van de 20ste plaats in 2020 naar de 22ste in 2021 op de ranglijst van meest waargenomen

gierzwaluw

soorten. En dan te bedenken dat hij op de landelijke lijst in MUS met zijn 7de plaats tot de top tien behoort.

Met de huismus gaat het ook altijd nog niet goed. Voor het derde jaar op rij nam het aantal exemplaren per postcodegebied af, nu tot 7,6; dat is nog maar 60% van het aantal in 2017. Ondanks dat veel meer gebieden werden geteld voor MUS in 2021 bedroeg het aantal gebieden waar nog huismussen zijn vastgesteld (37) minder dan 50%. Maar in 32% hiervan ging het om drie exemplaren of minder.

In feite zijn er maar vier kerngebieden waar nog een redelijk aantal huismussen werden gezien: Scheveningen (met de bekende kolonie in Duindorp), Centrum met Transvaalkwartier, Valkenboskwartier en Zeeheldenbuurt, het Regentessekwartier in Segbroek en Leidschenveen/Ypenburg. Daarnaast zit er nog een kleine kolonie in Bezuidenhout oost, die overigens van 2020 op 2021 terugliep van 22 tot 11 exemplaren. Ook in Scheveningen liep het aantal in MUS waargenomen huismussen terug van 98 in 2020 tot 81 in 2021. In Leidschenveen/Ypenburg bleef het aantal min of meer stabiel, in stadsdeel Centrum (inclusief Regentessekwartier) nam het echter toe van 30 tot 70. Dit kwam door een toename in Transvaal (+13), Regentessekwartier (+8) en het Zeeheldenkwartier waar er in 2021 9 werden gezien en in 2020 geen een. Van de randgemeenten zijn er alleen in Wassenaar en Rijswijk verspreid kleine kolonies; in Leidschendam en Voorburg werden in 2021 nauwelijks huismussen gezien. In de Haagse regio zitten veel minder huismussen vergeleken met het landelijk gemiddelde, namelijk maar in elke ronde 1,0 tot 1,5% van de landelijke cijfers.

Op de ranglijst van meest waargenomen soorten in MUS staat hij 21ste in 2021, op de landelijke lijst echter op de 4de plaats.

De 10 zwarte roodstaarten die werden gezien zaten in Den Haag in de Molenwijk (Laak), Scheveningen badplaats, Duttendel, de Stationsbuurt en in Leyenburg west. In Rijswijk in de Plaspoelpolder en voor het eerst ook een exemplaar in Oostdorp in Wassenaar. Het zijn merendeels bekende plekken waar een territorium is.

Het zijn wel toevalstreffers in MUS en niet representatief voor het totaal aan territoria van deze soort in de Haagse regio dat aanzienlijk hoger ligt. In 2021 waren behalve de 7 hierboven genoemde in ieder geval de volgende locaties bekend: het Wijnhavenkwartier, het Geuzen- en Statenkwartier, de Binckhorst, Benoordenhout, het Wateringse Veld en Ypenburg. Maar ook van meer groene gebieden als Madestein, De Uithof, Solleveld en het Westduinpark werden waarnemingen gemeld. En buiten het telgebied voor MUS is een vaste prik voor de zwarte roodstaart het Pompstation in Meijndel. Reinder de Boer schat dat er jaarlijks in onze regio zo'n 40 territoria zijn.

Gebouwbreeders maken samen ca. 9% (evenals in 2019) van het totaal aantal getelde vogels uit. Dit wordt wel bepaald door de aanwezigheid van gierzwaluwen die 78% van alle gebouwbreeders uitmaken. Hierdoor waren Segbroek (23% van het totaal) en Scheveningen (20%) de stadsdelen met veruit het hoogste percentage, maar de Vruchtenbuurt in het stadsdeel Segbroek had het record: 37% van alle vogels bestond uit gebouwbreeders (door de vele gierzwaluwen). In Escamp zijn er 3 gebieden zonder gebouwbreeders. Dit stadsdeel behoort dan ook, samen met het Haagse Hout, Laak en Loosduinen tot de stadsdelen die het armst zijn aan gebouwbreeders. Bij de randgemeenten was het Rijswijk dat de laatste drie jaar onder het gemiddelde zat.

g. halsbandparkiet

De dip in het aantal halsbandparkieten per postcodegebied dat in 2020 opeens veel lager lag dan in voorgaande jaren (18,1) was kennelijk eenmalig want in 2021 bedroeg het weer 23,9, zelfs iets hoger dan in de jaren 2016 tot en met 2019.

De verklaring ligt echter geheel in het feit dat een teller in de Schilderswijk een enorme groep in diverse bomen aantrof van maar liefst 320 exemplaren. Zonder deze groep zou het aantal per gebied maar weinig hoger dan in 2020 zijn geweest (18,9). Behalve hier werd er nog een andere groep van meer dan 100 exemplaren geteld, namelijk in Centrum west van 120 exemplaren.

Overigens zijn de 1648 halsbandparkieten die in 2021 in MUS werden gezien maar ongeveer de helft van alle

ekster

exemplaren die in de Haagse regio rondvliegen (naar schatting 3000 tot 4000). Het aantal broedparen wordt geschat op ruim 300.

Op de lijst van meest getelde soorten steeg hij naar de 5de plaats in 2021 (landelijk op de 25ste). De soort werd in 7 postcodegebieden gemist.

Hij was in vier gebieden in 2021 de meest getelde soort, twee in stadsdeel Centrum, een in Duttendel en een in Voorburg waar ooit de eerste grote slaapplek van de parkieten was. In stadsdeel Centrum werden, mede door die grote groep 43% van alle halsbandparkieten in 2021 geturfd. Opvallend was dat in Scheveningen de soort maar in drie van de zes gebieden werd vastgesteld en dan nog in verwaarloosbaar kleine aantallen. In elke telronde maken ze 35 tot ruim 50% van het landelijk totaal uit.

In 2021 neemt de soort 6% van het totaal aantal exemplaren in de Haagse regio voor zijn rekening.

Postcodegebieden in Den Haag die ver hierboven liggen zijn behalve de Schilderswijk noord met die grote groep, Zeeheldenkwartier oost (20%), Centrum zuid (18%), en Duttendel (16%); in de randgemeenten is dat Voorburg oud met 15%. Wassenaar is veruit het armst aan halsbandparkieten met 1% en twee gebieden waar niet eens een parkiet werd gezien.

Evenals in 2020 werden in 2021 geen andere parkietensoorten in MUS waargenomen.

h. overige soorten

In 2021 omvat deze groep 15 soorten, 5 minder dan in 2020. In totaal ging het om 481 exemplaren. Zeven soorten werden in 2021 niet (meer) gezien, de meeste waren overigens al zeldzame soorten die slechts zo

nu en dan worden opgemerkt in de Haagse MUS-tellingen. Alleen de afwezigheid van waarnemingen van ijsvogel en kleine plevier was opvallend.

Bijzonder aardig waren de vier bosuilen die niet zo vaak in MUS worden opgegeven, twee in Wassenaar (mogelijk hetzelfde exemplaar in twee aangrenzende postcodegebieden), een in Duttendel en een in de Bomenbuurt. De andere nieuwkomer was de blauwe pauw, die zoals gebruikelijk werd gezien in het Raadhuiskwartier in Leidschendam na drie jaar afwezigheid.

Scholekster en grote bonte specht blijven strijden om de eerste plaats qua aantal bij de overige soorten. Dit jaar won de scholekster nipt met 178 tegen 174 spechten. Samen zijn ze daarbij al goed voor 73% van het totaal aan overige soorten.

Beide soorten kenden overigens een lichte daling in aantal per gebied van 3,9 tot 3,6 in 2021.

De scholekster neemt met zijn 178 exemplaren de 27ste plaats in op de ranglijst van meest waargenomen soorten, iets hoger dan het landelijk cijfer (32ste plaats). Vermoedelijk zijn de meeste vogels dakbroeders. Het stadsdeel Escamp telde veruit de meeste exemplaren: 43, goed voor ca. 25% van het totaal aantal scholeksters. Van de randgemeenten had Leidschendam de meeste exemplaren (15).

Hij werd in ca. 64% van het aantal postcodegebieden vastgesteld.

Voorals Wassenaar was rijk aan grote bonte spechten, 34 in totaal, maar ook Rijswijk had er veel met 27. In Den Haag zelf was het Haagse Hout het sterkst vertegenwoordigd met 30 exemplaren, gevolgd door Segbroek met 19.

slechtvalk

Zoals viel te verwachten waren het vooral de wijken met veel groen die rijk zijn aan grote bonte spechten. In echt stedelijke wijken komt hij bijna niet voor.

De groene specht deed het iets minder dan in 2020.

Het aantal exemplaren per gebied nam af van 1,8 in 2020 tot 1,6 in 2021. Was 2020 een record wat betreft het percentage postcodegebieden waar hij werd vastgesteld (32,4%), in 2021 liep dit terug tot 27,6%. Van de 34 groene spechten werd precies de helft gezien in Wassenaar en Rijswijk.

De 7 soorten roofvogels en uilen in 2021 maakten samen liefst 11,9% van het totaal aan overige soorten uit tegen slechts 6,5% in 2020. Behalve de bosuilen, namen buizerd, slechtvalk, sperwer, havik en torenvalk in aantal toe.

Hoewel de buizerd nog koploper is met 16 waarnemingen is in 2021, steekt de slechtvalk met 13 hem aardig naar de kroon. Het is een indicatie van de toename van het aantal broedgevallen in onze regio; 10 jaar geleden in 2011 moesten we het maar met één slechtvalk doen en zelfs ten opzichte van 5 jaar geleden in 2016 is het aantal per postcodegebied bijna verdubbeld en werd hij al in een record-percentage van 9,2% van alle gebieden waargenomen.

Behalve bovengenoemde soorten waren er nog kleine aantallen van fazant, visdief, koekoek, kievit.

Al jaren maakt het aandeel aan overige soorten ca. 2% van het totaal aantal waargenomen exemplaren uit. Het stadsdeel Centrum is het armst en haalt niet eens de 1%. Het hoogste percentage vinden we in Wassenaar door de vele grote bonte spechten die daar worden gezien. In Den Haag zelf waren Duttendel en Westvlietweg de postcodegebieden die het rijkst aan overige soorten waren. Hier werden dan ook 10 respectievelijk 8 verschillende overige soorten gezien.

6. Indexen (tabel 6)

Het belangrijkste doel van het MUS-project is het onderzoeken van de aantalsontwikkelingen van zoveel mogelijk soorten in het stedelijk gebied. Daartoe worden trends berekend die gepresenteerd worden in indexen, waarbij het beginjaar op 100 wordt gesteld. Hiervoor moeten de basisgegevens wel aan een drietal voorwaarden voldoen:

1. Er moeten voldoende waarnemingen van de betreffende soorten beschikbaar zijn;
2. De reeks van jaren moet voldoende groot zijn;
3. Er moeten van een voldoende aantal postcodegebieden gegevens zijn.

Landelijk zijn inmiddels voldoende soorten, postcodegebieden en jaren beschikbaar om deze indexen van veel soorten nauwkeurig te berekenen.

meerkoet

Voor de Haagse gegevens ligt dit lastiger.

Wat betreft criterium 1 is arbitrair gesteld dat er ten minste 40 exemplaren geturfd moeten zijn. In de praktijk komt dat erop neer dat van bijna 50% van de soorten een index mogelijk is.

Van de brandgans werden in 2021 weliswaar 58 exemplaren in MUS geturfd, maar omdat deze soort in 2020 niet werd waargenomen konden er geen indexen worden berekend in 2020 en 2021 en is deze soort weggelaten in de tabel.

Wat betreft criterium 2 is het zo dat het MUS-project landelijk in 2007 startte, zodat landelijk al een reeks van 13 jaren mogelijk is. In de Haagse regio kunnen we in 2021 een reeks van 12 jaren presenteren. Tot en met 2012 was het aantal postcodegebieden echter vrij beperkt en bovendien was er van jaar op jaar een groot verschil in de getelde gebieden. Pas vanaf 2013 begint er een zekere stabilisatie in aantal en aard van de gebieden te komen. Bovendien nam het aantal postcodegebieden dat met een jaar ervoor vergeleken kon worden toe. Van 2020 op 2021 kon een record aantal van 66 gebieden worden vergeleken.

Wat opvalt, is dat voor sommige soorten de index extreem veel lager of hoger is dan in het jaar ervoor. Dit wordt bij sommige soorten veroorzaakt omdat ze vaak in groepen voorkomen die het ene jaar wel en het andere jaar niet worden gezien. Bij andere soorten speelt het klein aantal postcodegebieden waar ze worden gezien een rol.

De meest betrouwbare indexen zijn dus van die soorten die grotendeels of alleen of in hooguit kleine aantallen samen worden gezien in ten minste 30

postcodegebieden. Dit zijn bijvoorbeeld vrijwel alle kleinere zangvogels, maar ook onder andere zwarte kraai, ekster, gaai en scholekster.

Wanneer je gemiddelde indexen berekent over 4-jarige perioden middel je die extreme waarden uit en krijg je al een zuiverder beeld. En door een combinatie met de trend in het aantal exemplaren per postcodegebied (tabel 2a) is toch een indruk te krijgen of er bij bepaalde soorten een trend is waar te nemen.

Bij veruit de meeste soorten zijn er echter slechts geringe schommelingen in de indexen zonder duidelijke trend. Dat is een aanwijzing dat bij veel soorten in de Haagse regio de populatie redelijk stabiel is. Uit de indexen hiervan zijn dan ook geen harde conclusies te trekken. We zien dat bij 81% van de betrokken 48 soorten.

Voor 9 soorten uit de top twintig van meest algemene soorten zijn de volgende opmerkingen te maken.

- Canadese gans: de groei is er de laatste jaren duidelijk uit, van de laatste 4 jaar vertoont zowel de gemiddelde index als het aantal per gebied een negatief beeld;
- nijlgans: een uitschieter in positieve zin was er in 2019, maar verder is de trend de laatste jaren dalend;
- meerkoet: een eenmalige uitschieter in 2020, maar verder is de trend zowel bij de indexen als het aantal per gebied vanaf 2016 negatief;
- zilvermeeuw: hoewel er in 2021 onverwacht meer exemplaren van deze soort werden gezien, is de trend over het algemeen sinds 2016 negatief;
- houtduif: zowel de indexen als het aantal per gebied wijzen uit dat er sinds 2018 van een duidelijk stijgende lijn sprake is;
- merel: kende van 2017 tot 2019 een inzinking, maar lijkt zich de laatste 2 jaar in positieve zin te herstellen qua aantal;
- pimpelmees: vanaf 2019 zit er zowel wat betreft de indexen als het aantal per gebied de groei in;
- zwarte kraai: zowel de gemiddelde 4-jarige index als het 4-jarig gemiddelde per gebied vertonen een duidelijk negatieve trend;
- huismus: ondanks een zekere stabilisatie van de index in 2021 is over de hele linie de trend sinds 2017 uitgesproken dalend.

Tabel 6. Indexen van soortgroepen en soorten (in vergelijkbare postcodegebieden)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	gem. 2014/2017	gem. 2016/2019	gem. 2018/2021
Totaal aantal exemplaren	92	111	103	103	99	92	99	99	103	104	98	98
Aantal exemplaren per groep												
watervogels	100	108	105	103	104	91	108	91	94	105	101	96
zangvogels	100	107	99	96	102	94	95	102	106	101	97	99
kraaiachtigen	100	133	86	114	87	83	108	105	92	105	98	97
meeuwen	100	98	103	92	86	104	91	90	114	95	93	99
duiven	100	106	96	105	100	89	99	105	109	102	98	101
gebouwbreeders ¹⁾	100	108	108	70	129	92	81	111	103	104	93	97
halsbandparkiet	100	113	84	95	106	94	110	86	136	100	101	106
overige vogelsoorten	100	104	92	107	106	82	113	117	83	102	102	99
Aantal exemplaren per soort ²⁾												
fuut	100	127	142	83	112	79	114	86	114	116	97	98
aalscholver	100	88	160	69	118	122	103	102	78	109	103	101
blauwe reiger	100	123	99	96	101	109	83	107	115	105	97	104
knobbelzwaan	100	71	95	117	121	63	117	71	99	101	105	88
grouwe gans	100	310	59	125	98	80	94	121	51	148	99	87
soepgans	100	86	120	93	121	127	119	86	132	105	115	116
Canadese gans	100	135	77	171	100	106	117	82	85	121	124	98
nijlgans	100	128	104	91	142	85	131	71	90	116	112	94
krakeend	100	69	200	186	50	195	66	128	118	126	124	127
wilde eend	100	86	107	86	100	79	96	98	103	95	90	94
soepeend	100	146	121	82	130	70	78	89	128	120	90	91
kuifeend	100	95	114	128	76	126	64	170	88	103	98	112
waterhoen	100	92	132	93	90	75	117	122	103	102	94	104
meerkoet	100	90	119	104	89	87	97	107	85	100	94	94
scholekster	100	125	95	109	97	97	113	107	86	106	104	101
kokmeeuw	100	63	80	64	102	129	129	76	104	77	106	109
kleine mantelmeeuw	100	113	119	97	87	118	91	88	113	104	98	103
zilvermeeuw	100	96	93	91	84	88	87	92	117	91	87	96
stadsduif	100	114	90	122	81	100	96	102	101	102	100	100
holenduif	100	133	115	119	62	106	87	157	136	107	94	122
houtduif	100	104	98	98	116	82	103	106	114	104	100	101
turkse tortel	100	91	132	77	123	80	86	101	103	106	91	92
halsbandparkiet	100	113	85	95	106	94	110	86	136	100	101	106
gierzwaluw	100	108	112	64	112	113	68	136	106	99	89	106
grote bonte specht	100	114	113	100	113	76	124	130	95	110	103	106
boerenzwaluw	100	69	76	131	130	117	131	57	77	101	127	95
huiszwaluw	100	47	229	38	53	257	113	146	144	92	115	165
winterkoning	100	128	95	106	105	98	83	99	107	109	98	97
heggenmus	100	85	83	96	110	82	97	102	90	93	96	93
roodborst	100	110	115	100	121	80	89	108	120	112	98	99
merel	100	109	93	96	100	90	80	100	112	100	91	96
zanglijster	100	99	118	96	108	89	93	114	133	105	97	107
zwartkop	100	141	91	109	109	88	137	98	104	113	111	107
tjiftjaf	100	122	91	90	104	77	117	117	92	102	97	101
staartmees	100	78	101	122	67	381	171	58	88	92	185	174
pimpelmees	100	118	96	89	99	100	81	125	115	101	92	105
koolmees	100	108	95	96	100	95	107	93	105	100	100	100
boomklever	100	100	100	100	76	85	74	167	104	94	84	107
boomkruiper	100	91	128	108	116	109	96	96	103	111	108	101
gaai	100	68	114	90	105	84	98	134	83	94	94	100
ekster	100	105	87	83	117	94	107	108	94	98	100	101
kauw	100	147	84	126	76	81	113	101	90	108	99	96
zwarte kraai	100	122	91	95	116	84	97	111	98	106	98	97
spreeuw	100	93	114	66	268	36	184	63	90	135	139	93
huismus	100	126	88	106	110	93	84	83	100	108	98	90
vink	100	83	125	111	112	114	81	117	109	108	105	105
groenling	100	96	124	72	96	107	85	123	85	97	90	100
putter	100	96	165	70	108	94	121	107	104	110	98	106

¹⁾ gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus en spreeuw

²⁾ alleen soorten met in 2021 40 of meer exemplaren

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021 (alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	DEN HAAG															
	Centrum											Segbroek				
	Centrum	Centrum-zuid	Zeeheldenkwartier oost	Willemspark	Stationsbuurt	Zeeheldenkwartier west	Schilderswijk zuid	Schilderswijk noord	Transvaalkwartier noord	Transvaalkwartier zuid	Archipelbuurt	Regentessekwartier	Valkenboskwartier zuid	Vruchtenbuurt	Bomenbuurt	Vogelwijk
fuut	-	2	1	4	1	-	5	-	-	-	3	-	1	-	-	1
aalscholver	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	3
blauwe reiger	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	2	-	-	4	3
ooievaar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
knobbelzwaan	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	2
grouwe gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese gans	-	3	5	-	-	3	-	-	-	-	3	-	-	4	6	4
brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
nijlgans	1	6	3	4	2	5	5	2	-	4	9	-	5	3	9	12
krakeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
wilde eend	-	-	7	2	1	-	5	-	-	-	3	-	9	-	17	5
soepeend	-	10	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-
kuifeend	-	1	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
buizerd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1
slechtvalk	-	-	-	5	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
waterhoen	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	1	2	4	3
meerkoet	3	4	5	8	5	3	15	2	2	-	8	-	9	4	14	7
scholekster	-	-	-	1	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	3	4
kokmeeuw	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	3
stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kleine mantelmeeuw	9	91	33	46	22	36	-	70	48	52	68	72	-	24	38	31
zilvermeeuw	48	61	32	31	82	35	45	22	20	39	11	57	13	18	33	19
visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
stadsduif	108	99	35	17	32	33	24	107	59	66	-	38	1	5	8	2
holenduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
houtduif	8	21	13	20	27	20	42	22	35	28	40	56	28	18	37	35
turkse tortel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	3
halsbandparkiet	14	120	59	24	15	23	21	344	50	31	11	24	11	16	34	9
gierzwaluw	10	47	7	49	-	56	39	-	26	3	47	29	62	139	69	182
groene specht	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	1
grote bonte specht	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	3	-	1	2	8	8
boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
huiszwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
winterkoning	-	-	3	8	-	5	2	-	-	1	8	-	4	5	17	21
heggenmus	-	3	5	3	1	5	3	-	2	1	-	3	2	3	7	7
roodborst	-	-	1	3	1	2	2	-	3	1	1	-	1	2	14	14
nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	6
zwarte roodstaart	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
merel	5	15	11	13	13	14	24	7	8	3	24	24	31	20	33	41
zanglijster	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	8	10
kleine karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
tuinfluit	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	1	-	-
zwartkop	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	7	-	1	3	16	13
tjiftjaf	-	1	3	2	1	-	2	-	-	1	3	-	1	3	9	13
fitis	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	2	1
staartmees	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	3	3
pimpelmees	1	6	11	11	1	8	6	1	2	8	1	17	4	9	20	22
koelmees	5	16	9	17	10	26	9	2	5	12	20	21	30	22	25	27
boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	2
boomkruiper	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	1	1	7	8
gaai	-	-	1	1	5	2	-	-	-	-	1	2	-	2	7	5
ekster	1	6	8	3	7	11	15	4	12	7	7	9	2	10	14	12
kauw	134	124	9	47	10	45	45	25	91	26	69	42	8	42	29	52
zwarte kraai	7	8	12	8	10	11	6	1	23	17	69	17	14	9	23	31
spreeuw	11	-	-	-	1	-	-	5	8	10	-	-	-	-	13	1
huismus	1	3	9	-	-	-	12	2	21	5	-	17	5	-	-	-
vink	-	-	-	2	-	-	3	-	-	-	3	-	-	2	4	7
groenling	-	-	3	1	-	2	-	-	2	-	1	5	1	5	3	4
putter	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	2
kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Soorten waarvan in totaal minder dan 10 exemplaren zijn waargenomen:

Bomenbuurt: bosuil 1, braamsluiper 1

Vogelwijk: sperwer 1, gekraagde roodstaart 1, bosrietzanger 1, braamsluiper 1

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021, vervolg (alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	DEN HAAG															
	Escamp										Leidschenveen/Ypenburg					
	Moerwijk noord/oost	Moerwijk zuid	Morgenstond zuid	Vrederust	Bouwlust oost	Bouwlust west	Morgenstond west	Leyenburg west	Wateringse Veld	Rustenburg	Leidschenveen	Leidschenveen Lanen	Westvlietweg	Ypenburg noord	Ypenburg Singels/Waterwijk	Ypenburg - bloemenwijk
fuut	5	-	-	-	-	-	-	2	4	2	3	8	2	4	12	8
aalscholver	-	-	1	2	1	-	1	1	1	2	1	1	3	2	4	6
blauwe reiger	4	5	4	4	2	1	3	2	1	-	-	2	4	2	2	3
ooievaar	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
knobbelzwaan	-	-	-	1	-	-	-	-	2	-	3	5	1	-	6	1
gauwe gans	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	10	-	12	2
soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Canadese gans	26	3	7	67	11	13	7	24	17	4	8	29	50	17	192	20
brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	10	-	-
nijlgans	14	3	8	13	14	16	21	2	6	4	4	14	40	5	47	4
krakeend	-	-	-	1	1	-	-	1	3	-	-	-	4	7	-	1
wilde eend	18	4	7	8	4	12	6	20	10	4	11	33	8	4	23	55
soepeend	-	-	1	18	-	-	-	-	3	-	3	-	3	5	10	5
kuifeend	-	-	-	17	3	-	-	1	-	-	-	-	3	5	8	3
buizerd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	2	-
slechtvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
waterhoen	12	1	6	8	8	-	-	1	6	-	1	10	3	2	5	5
meerkoet	24	4	13	29	7	13	2	8	14	5	9	12	11	12	37	15
scholekster	3	5	6	5	12	-	7	1	2	2	7	4	7	-	5	3
kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	4	22	10
stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-
kleine mantelmeeuw	53	23	30	26	33	17	25	19	14	92	9	42	1	-	12	17
zilvermeeuw	2	5	19	5	5	125	25	24	3	12	1	-	5	2	6	2
visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	7	3
stadsduif	16	16	18	2	8	13	28	86	7	108	-	-	-	-	-	-
holenduif	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-
houtduif	20	8	24	13	17	20	33	38	31	36	15	11	11	17	20	27
turkse tortel	-	1	-	-	-	-	-	-	3	2	1	2	-	8	1	5
halsbandparkiet	34	11	10	14	11	-	7	26	5	16	-	7	8	10	26	24
gierzwaluw	-	-	4	10	12	-	5	57	1	75	3	-	-	-	-	19
groene specht	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2
grote bonte specht	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	2	1	-	6
boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	27	-	-	-
huiszwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
winterkoning	10	4	6	7	5	1	5	3	-	-	-	-	9	17	10	2
heggenmus	-	3	-	-	5	-	1	2	4	3	-	-	2	5	2	12
roodborst	6	1	-	2	-	-	4	2	1	1	-	-	2	2	2	4
nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zwarte roodstaart	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
merel	8	13	6	7	14	5	6	5	13	8	3	-	14	26	4	21
zanglijster	1	1	-	-	1	1	2	1	1	1	-	1	4	1	4	4
kleine karekiet	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	6	2
grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
tuinfluiter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
zwartkop	5	3	-	-	5	-	-	4	-	-	-	-	9	7	2	-
tjiftjaf	2	4	5	7	4	-	3	3	4	-	-	-	7	5	2	3
fitis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
staartmees	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
pimpelmees	5	8	5	2	11	1	7	15	5	9	-	-	3	8	11	10
koolmees	24	5	8	11	15	2	13	17	6	20	5	3	11	29	17	17
boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
boomkruiper	-	1	-	-	3	-	-	2	-	1	-	-	1	-	-	-
gaai	-	-	1	1	-	-	1	4	3	3	-	-	2	1	2	2
ekster	6	9	12	6	11	6	14	6	13	3	12	23	2	12	18	15
kauw	82	9	20	17	15	18	14	29	18	22	8	55	39	50	19	40
zwarte kraai	6	11	10	10	17	5	11	39	18	13	3	-	17	7	13	16
spreeuw	1	-	-	-	-	-	-	18	-	-	16	12	5	1	8	23
huismus	-	-	-	-	-	-	-	-	8	1	11	5	-	2	8	2
vink	1	-	-	1	-	1	3	1	-	-	-	-	6	1	-	3
groenling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-
putter	-	-	-	2	-	-	3	3	1	1	-	-	10	5	4	9
kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Soorten waarvan in totaal minder dan 10 exemplaren zijn waargenomen:

- Moerwijk noord/oost: rietzanger 1
- Bouwlust oost: bosrietzanger 2
- Wateringse Veld: rietzanger 5
- Leidschenveen Lanen: lepelaar 1
- Westvlietweg: havik 1, sperwer 2, torenvalk 1, Kievit 1, rietzanger 1
- Ypenburg noord: slobbeend 5
- Ypenburg Singels/Waterwijk: bergeend 2
- Ypenburg - bloemenwijk: koekoek 1

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021, vervolg (alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	DEN HAAG															
	Haagse Hout							Laak			Scheveningen					
	Mariahoeve noord	Mariahoeve midden	Bezuidenhout oost	Marlot	Bezuidenhout midden/west	Benoordenhout	Duttendel	Molenwijk	Laakhaven west	Spoorwijk	Duinoord	Statenkwartier	Duindorp	Oud-Scheveningen	Scheveningen Badplaats	Belgisch Park
fuut	-	-	-	-	-	-	-	6	2	-	1	-	2	3	-	-
aalscholver	1	-	-	-	-	-	5	5	1	1	-	-	1	-	1	-
blauwe reiger	1	6	-	3	-	-	2	-	1	5	1	-	9	1	-	-
ooievaar	1	-	-	1	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-
knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	-	8	4	-	-	-	-	-	-	-
gauwe gans	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
soepgans	-	-	-	-	15	-	-	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Canadese gans	-	3	-	8	2	-	-	5	16	56	-	-	-	4	-	-
brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	34	-	-	-	-	-	-	-
nijlgans	13	4	-	5	4	-	2	5	3	1	2	-	1	3	1	2
krakeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
wilde eend	9	5	2	15	2	-	5	6	5	-	2	-	-	-	-	-
soepeend	-	5	1	3	-	-	-	3	4	12	1	-	-	8	-	-
kuifeend	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
buizerd	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
slechtvalk	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
waterhoen	3	9	-	4	-	2	1	2	4	21	2	-	-	-	-	-
meerkoet	4	7	-	4	1	-	5	18	6	16	5	-	1	3	-	3
scholekster	3	6	-	3	-	-	7	-	-	6	1	2	2	-	5	2
kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	6	6	1	-	13	-	3	-	-	-
stormmeeuw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kleine mantelmeeuw	57	44	-	20	35	11	56	68	49	35	1	50	12	61	43	58
zilvermeeuw	32	-	46	15	7	8	47	6	45	49	5	44	52	-	130	60
visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
stadsduif	14	15	-	5	24	-	6	15	59	46	5	16	15	-	45	13
holenduif	-	2	-	-	1	5	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-
houtduif	24	22	9	23	23	22	17	86	21	41	13	31	9	16	24	28
turkse tortel	-	-	2	-	-	-	1	-	-	9	-	-	-	-	-	2
halsbandparkiet	10	6	16	32	19	14	86	68	27	39	9	4	-	-	-	3
gierzwaluw	-	24	51	-	15	28	38	5	2	9	6	77	-	47	99	73
groene specht	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
grote bonte specht	1	1	-	12	-	8	7	-	-	7	3	-	-	1	-	3
boerenwaluw	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-
huiszwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
winterkoning	8	10	-	28	2	8	7	5	-	-	9	2	-	1	-	9
heggenmus	7	4	-	4	-	4	2	5	1	-	-	1	2	-	2	-
roodborst	3	10	1	16	2	7	10	8	-	3	4	-	-	4	-	8
nachtegaal	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-
zwarte roodstaart	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-	-	-	-	2	-
merel	18	16	9	33	24	30	14	9	3	40	17	5	1	3	3	21
zanglijster	5	2	-	16	-	2	6	-	-	29	3	1	-	1	-	3
kleine karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
grasmus	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
tuinfluit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zwartkop	-	-	-	12	3	5	4	-	-	-	9	1	-	1	1	5
tjiftjaf	8	4	-	12	3	2	5	-	1	13	4	1	1	-	-	5
fitis	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	1
staartmees	1	-	-	-	-	-	6	-	-	-	1	-	-	-	-	-
pimpelmees	3	9	-	5	1	14	10	3	2	7	2	7	1	1	1	20
koolmees	15	12	29	37	13	11	13	8	7	64	5	16	1	5	6	15
boomklever	-	-	-	9	-	1	5	2	-	-	1	-	-	-	-	2
boomkruiper	2	1	-	3	1	-	2	-	-	7	4	-	-	-	-	2
gaai	1	1	-	1	2	2	4	-	-	3	4	4	1	-	-	1
ekster	16	11	4	5	3	7	6	6	13	24	4	9	8	11	5	3
kauw	22	18	19	19	41	16	28	68	450	66	12	29	10	64	71	156
zwarte kraai	11	16	-	23	21	4	4	27	5	-	10	12	13	9	11	11
spreeuw	-	2	-	-	-	-	28	12	-	-	-	-	7	-	18	-
huismus	2	-	11	-	-	-	-	3	3	-	1	-	24	12	37	7
vink	5	1	-	5	1	1	13	-	1	60	2	3	-	3	2	8
groenling	3	-	-	1	-	10	14	9	-	-	-	2	-	1	-	1
putter	-	-	-	-	-	-	6	6	-	-	-	1	-	-	-	-
kneu	2	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Soorten waarvan in totaal minder dan 10 exemplaren zijn waargenomen:

Duttendel: sperwer 2, torenvalk 1, boomvalk 1, koekoek 1, bosuil 1, gekraagde roodstaart 1, braamsluiper 1, goudhaan 2, grauwe vliegenvanger 1, glanskop 2, kuifmees 1
Molenwijk: bosrietzanger 2
Spoorwijk: grote zilverreiger 1
Duinoord: havik 1
Oud-Scheveningen: tafeleend 1
Belgisch Park: braamsluiper 1

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021, vervolg (alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	DEN HAAG					LEIDSCHENDAM					VOORBURG				
	Loosduinen					De Zijde	De Heuvel	Prinsenhof	Raadhuiskwartier	De Rietvink	Voorburg oost	Essesteijn/Damsigt	Voorburg noord/t Loo	Voorburg oud	Voorburg west
	Waldeck	Houtwijk	Kraayenstein	Kijkduin	Bohemien										
fuut	1	3	2	-	-	-	4	-	-	1	2	-	-	-	
aalscholver	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	6	-	
blauwe reiger	1	2	7	1	5	-	-	1	-	4	8	3	2	3	
ooievaar	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	3	-	-	
knobbelzwaan	-	2	1	-	-	-	6	-	-	-	3	2	-	-	
grauwe gans	-	2	2	-	-	6	-	-	-	-	2	3	-	-	
soepgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	
Canadese gans	12	35	22	-	56	2	6	5	-	1	1	6	36	11	
brandgans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
nijlgans	18	2	22	8	21	19	18	9	-	1	3	3	28	2	
krakeend	-	-	4	-	-	4	6	4	-	2	5	2	5	-	
wilde eend	4	20	27	8	3	11	6	7	4	5	6	9	9	6	
soepeend	-	-	9	-	-	-	10	-	-	-	1	2	12	4	
kuifeend	-	2	2	-	-	7	5	-	-	-	-	-	6	-	
buizerd	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
slechtvalk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
fazant	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	
waterhoen	3	9	1	-	3	1	7	3	-	4	4	3	10	1	
meerkoet	7	16	12	4	14	4	11	5	2	7	1	9	19	7	
scholekster	1	1	4	2	2	-	2	5	-	7	2	2	8	1	
kokmeeuw	-	-	-	-	-	-	1	7	-	1	-	1	8	1	
stormmeeuw	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
kleine mantelmeeuw	3	4	13	-	11	20	26	32	4	5	20	20	16	8	
zilvermeeuw	6	4	14	1	5	8	19	7	4	5	7	6	11	8	
visdief	-	-	-	-	-	-	-	7	-	1	1	-	-	-	
stadsduif	25	2	-	-	18	-	6	8	-	-	3	3	5	1	
holenduif	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	-	
houtduif	30	35	24	17	9	10	21	12	28	16	47	24	57	26	
turkse tortel	2	1	1	-	2	1	2	-	7	-	2	-	-	-	
halsbandparkiet	13	13	13	-	5	1	11	12	12	5	28	7	14	33	
gierzwaluw	14	27	7	8	35	-	-	12	77	32	29	8	31	27	
groene specht	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	
grote bonte specht	1	2	3	-	2	-	1	5	1	2	3	2	3	3	
boerenzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	
huiszwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	
winterkoning	1	11	11	8	11	15	8	17	5	22	7	5	7	7	
heggenmus	-	3	1	-	-	3	1	5	2	11	6	2	7	4	
roodborst	2	2	5	4	3	3	5	5	2	7	5	5	7	3	
nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
zwarte roodstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
merel	11	12	10	11	15	12	11	13	13	19	14	13	18	17	
zanglijster	5	4	3	5	-	3	1	4	2	2	2	3	2	3	
kleine karekiet	-	1	1	1	-	6	1	-	-	-	-	-	-	-	
grasmus	-	-	1	2	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	
tuinfluiter	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	
zwartkop	2	3	8	4	8	8	5	9	1	5	2	5	6	7	
tjiftjaf	3	7	10	1	6	9	6	19	6	12	4	8	7	4	
fitis	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	
staartmees	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	6	-	
pimpelmees	-	14	10	-	9	6	13	22	16	8	14	3	11	9	
koolmees	9	18	14	16	17	14	13	25	17	25	23	14	26	15	
boomklever	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	
boomkruiper	2	3	-	-	-	-	2	3	-	1	3	1	4	1	
gaai	3	1	2	-	-	-	-	1	4	1	1	2	7	2	
ekster	8	14	8	10	6	3	18	17	14	11	5	8	13	12	
kauw	19	27	11	8	24	24	39	25	41	22	45	18	32	10	
zwarte kraai	6	9	14	17	15	6	12	10	5	11	10	11	11	5	
spreeuw	9	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	6	1	
huismus	-	-	-	5	-	-	-	5	-	-	7	-	5	-	
vink	-	-	2	2	-	4	4	12	5	8	6	1	3	-	
groenling	-	-	2	-	2	-	-	1	-	2	1	3	2	2	
putter	-	2	-	-	-	-	-	3	-	5	2	-	3	-	
kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Soorten waarvan in totaal minder dan 10 exemplaren zijn waargenomen:

Kraayenstein: havik 1, sperwer 2

Waldeck: zwarte mees 1

De Heuvel: witte kwikstaart 4

De Zijde: grote lijster 1, rietzanger 1

Prinsenhof: grote zilverreiger 1, witte kwikstaart 1

Raadhuiskwartier: carolina-eend 6, blauwe pauw 1

Essesteijn/Damsigt: carolina-eend 1, witte kwikstaart 1

Voorburg oost: boomvalk 1

Voorburg west: grote lijster 1

Totaal aantal exemplaren per postcodegebied, 2021, slot (alleen soorten waarvan in totaal 10 of meer stuks zijn waargenomen)

	WASSENAAR					RIJSWIJK							
	Deijlroord	Oostdorp	De Kievit e.o.	Nieuw Wassenaar	Kerkehout	Cromwijk/ Leeuwendaal	Te Werve	De Put e.o.	Steenvoorde noord	De Strijp	Steenvoorde zuidwest	Steenvoorde zuidoost	Plaspolder
fuut	2	-	-	-	1	1	-	5	-	-	-	4	1
aalscholver	-	-	-	-	5	1	-	-	-	-	-	7	-
blauwe reiger	1	2	-	3	1	1	3	2	-	10	4	4	1
ooievaar	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	1	-
knobbelzwaan	7	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
grauwe gans	2	-	-	-	3	-	3	2	-	2	-	35	6
soepgans	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	1	-
Canadese gans	-	-	1	-	-	-	23	38	-	5	2	67	55
brandgans	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
nijlgans	2	9	-	2	11	16	9	55	4	8	3	18	10
krakeend	1	2	-	-	3	1	-	1	-	2	1	5	8
wilde eend	11	2	10	9	19	10	34	17	10	14	15	24	11
soepeend	2	2	-	-	-	-	1	4	2	1	-	1	2
kuifeend	-	-	-	-	4	-	-	9	-	-	-	8	-
buizerd	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1
slechtvalk	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-
fazant	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	3	1
waterhoen	5	-	-	-	3	1	1	10	1	1	2	1	2
meerkoot	9	3	2	11	5	10	11	17	2	6	8	13	10
scholekster	4	2	1	-	5	-	3	2	-	1	-	-	3
kokmeeuw	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1
stormmeeuw	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
kleine mantelmeeuw	10	13	2	-	32	17	30	24	1	26	4	10	2
zilvermeeuw	5	8	-	26	3	11	8	6	1	4	5	5	4
visdief	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
stadsduif	1	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	4	1
holenduif	-	2	-	5	1	-	-	1	4	5	1	-	3
houtduif	21	25	29	32	36	28	38	27	6	36	29	14	12
turkse tortel	14	14	2	-	-	2	6	2	-	2	7	1	-
halsbandparkiet	10	2	2	-	1	26	32	8	6	25	7	6	4
gierzwaluw	3	36	1	12	-	22	80	20	-	18	-	6	2
groene specht	1	1	-	2	4	-	1	2	-	1	1	-	4
grote bonte specht	1	3	14	8	8	5	4	7	-	7	1	1	2
boerenzwaluw	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	25
huiszwaluw	-	13	-	-	27	-	-	-	-	-	-	-	-
winterkoning	10	13	12	6	13	10	7	20	2	18	10	11	15
heggenmus	4	5	4	-	4	1	3	5	2	4	1	-	4
roodborst	7	13	29	24	13	1	2	12	2	7	1	2	6
nachtegaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
zwarte roodstaart	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
merel	22	48	49	50	21	18	14	26	13	26	14	16	15
zanglijster	5	9	29	11	8	1	3	8	-	4	6	2	6
kleine karekiet	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1	2	-
grasmus	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
tuinfluit	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
zwartkop	7	11	18	12	5	1	4	14	4	11	3	7	14
tjiftjaf	10	9	8	5	8	4	5	12	2	11	3	7	10
fitis	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	2	1	2
staartmees	-	2	-	-	-	10	-	-	1	2	-	-	2
pimpelmees	15	19	32	14	21	10	11	26	1	13	3	4	12
koolmees	21	24	37	30	23	18	30	22	13	25	7	3	14
boomklever	-	4	6	3	3	-	-	-	-	-	-	1	-
boomkruiper	3	4	11	2	3	2	2	7	-	1	-	-	1
gaai	3	-	1	6	4	1	1	5	-	2	1	-	5
ekster	8	2	10	3	3	11	12	11	12	5	16	6	5
kauw	28	22	12	54	44	23	77	9	8	61	21	10	15
zwarte kraai	4	5	6	11	21	11	26	24	1	22	8	16	18
spreeuw	7	5	-	-	20	-	-	6	-	-	-	-	-
huismus	4	4	-	-	13	-	5	-	1	12	4	-	2
vink	7	8	19	9	8	-	1	5	-	2	1	3	6
groenling	3	4	6	-	1	-	-	1	2	-	1	-	3
putter	4	9	-	3	5	1	-	-	-	2	-	-	6
kneu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4

Soorten waarvan in totaal minder dan 10 exemplaren zijn waargenomen:

De Kievit: bosuil 1, goudhaan 1

Nieuw Wassenaar: torenvalk 1, bosuil 1, goudhaan 2, goudvink 2

Kerkehout: torenvalk 1, rietzanger 1

De Put e.o.: havik 3, sperwer 2, bosrietzanger 1, spotvogel 1

Steenvoorde noord: grote zilverreiger 1

Steenvoorde zuidwest: bosrietzanger 1, ringmus 2

Steenvoorde zuidoost: koekoek 1

Plaspolder: lepelaar 3, sperwer 1, torenvalk 1, beflijster 1, bosrietzanger 2